

ב מי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'...

ד מי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'...

ה מי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'...

ו מי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'... ומי שהיה מלוכלך וכו'...

R. Simon

1

זמנים. הלכות שביבת עשור פ"ג

דפחה בין מלא בין חסר... דפחה בין מלא בין חסר... דפחה בין מלא בין חסר...

ב [נ]מי שהיה מלוכלך בצואה או מיט ורוחץ מקום המנופה כדרכו ואינו הושש... ב [נ]מי שהיה מלוכלך בצואה או מיט ורוחץ מקום המנופה כדרכו ואינו הושש...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

לח ביותר כדי שיניח אדם ידו עליו ותעלה בה לחלוותי שאם הרדיק אותה לידו האחרת תרבה בה לחלוותי אחרו עליו... לח ביותר כדי שיניח אדם ידו עליו ותעלה בה לחלוותי שאם הרדיק אותה לידו האחרת תרבה בה לחלוותי אחרו עליו...

ג מי שראה קרי וכו'... ג מי שראה קרי וכו'... ג מי שראה קרי וכו'...

ד מי שהיה מלוכלך וכו'... ד מי שהיה מלוכלך וכו'... ד מי שהיה מלוכלך וכו'...

א טור סמך ח"ג מ"ג ל"ח פ"ט... א טור סמך ח"ג מ"ג ל"ח פ"ט... א טור סמך ח"ג מ"ג ל"ח פ"ט...

מגיד משנה

פ"ג ב ומדיחה אשה ידה אחת במים ונחתה פת לתיוק... פ"ג ב ומדיחה אשה ידה אחת במים ונחתה פת לתיוק...

ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'...

ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'...

ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'... ה לוקח אדם מפתחת וכו'...

מגיד משנה

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

ז אסור לעלות מגעל וכו'... ז אסור לעלות מגעל וכו'... ז אסור לעלות מגעל וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'... וכן הוהלך לשמור וכו'...

מגיד משנה

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'... ומותר לצאת במגדל של שעש וכו'...

זמני הא' יומא גפסוריא (בב)

זמני רחיצת יומא גפסוריא (ד)

זמני רחיצת יומא גפסוריא (ד)

מאימתי פרק ראשון תענית

קרבן העדה

מערבי

עין משפט כל דבר שהוא מותר. והוא נוהג בו איסור מתחמת טעום שסובר שהוא אסור : גשאל. לחכמים ומחריין לו דמנהג צעעות ללא שמים
 גר מצוה מנהגה : וכל דבר שהוא מותר אלא שנוהג בו איסור מתחמת גדר או סיג אס לבטל און מחריין לו : ומעביר את
 צענתים ליבור. כגון תענית גשמים והאחרונות : ג"כ מצוה מרחין ידיו. וכשעדיין המים ע"ג ידיו רוחן בהן פניו : ומעביר את
 המפה. שהוא להם קלמ מקומות הידים ע"ג פניו : תרי מרטיטה. שהיה שורה בגדים בלואים במים ומעבירם ע"ג פניו : אלא
 וכלומר מעבירם ע"ג פניו : אלא
 איסור מלאכה במקום שנהגו.
 דיש מקומות שטעון מלאכה
 בנ"ב ויש מקומות שאין עובין
 דלהן בפרק מקום שנהגו
 ובתענית ליבור מותר בשפיית
 מלאכה בכל מקום שטעון מיהה
 דלענין רחילה שוין וקשרה
 לריב"ל : ואינו חושש. מנאס
 רחיה : כהן תנייא. כהאי תנא
 דמותר לעבור במים לילך אלא
 רבו וצטו : והיו רגליו קיאות.
 עיפוס מתחמת טורח הדרך :
 שבצמ. כל סיכה מותרת ובלבד
 דלא מוכחא מילתא דלרפוחה
 קעניד : בין סיכה שאינה של
 תענוג. כגון סיג לו חטטין
 בראשו : ה"ג מי שזוט וכו' :
 לחיסור. גבי מעשר שני תרומה
 ולאסור עשה דמאוסק :
 ולתלמודין. אס סך זר בתרומה
 חייב לשלם חנוט כאלו שהה
 ולא מיקרי מניק וכן בהקדש :
 אבל לא לענוש. למלקות וכתב :
 ופרך והא תני ולא יתללו.
 דכתיב בתרומה לרבות השוהה
 והסך ש"מ דהך סך איכא עונש
 וקשרה ארץ צרייטא דתני בה
 אבל לא לענוש : ומשני אר"י
 לית כהן סך. כלומר סמי מכלן
 סך דולג יתללו להביא את
 השוהה למוד הוא דלמי : א"ר
 אבא מרי. אס לית כהן סך אף
 שוהה ליכא למימד דתני מריבוי
 דולג יתללו : דלכן. דהל"ל אלא
 דלא יתללו להביא את השוהה
 למוד הוא דלמי ש"מ דאין
 שפייה בכלל אכילה דאי בכלל
 אכילה היא למה לריך קרא
 לרבוין א"ל קשאו וכי דבר שהוא
 בא משני לחוין מלטרף ואין חנן
 במתניסין דיומא האוכל והשוהה
 לרבות את הסך כשוהה וכו"
 בצבלי גדה אבל אי תני שוהה לבדו קשאו : מנין שהיה מחזור בעשה. שיש איסור עשה בצך שמן של מעשר שני אף ע"פ
 שאין בו לחו : מה נן קיימין. במאי עסקין : אס להביא לו ארון ותכריכין לחי הוא אסור וכו' . וכו"ה ביומא וה"פ בא
 הכתוב לאסור שהחל לחי אסור ליקח בו חלוק דלא הותר אלא לאכילה ממש וריך לאכול בקדושת מעשר כ"ש שאסור למת :
 ארזו דבר. ששיך בתי ובמת והתורה התורה לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה שמע מינה דבסיכה איכא איסור דאורייתא
 וליתו אלא עשה דלא חלמו הדברים אלא בסיפור דברים של הוידיו וליכא למשמע לכו מיניה : אסורין בנעילה הסגל.
 כגון וס הכפורים ותעשה באב ותענית ליבור : יאל לדרך. חון לעיר : באנפליא. קלנ"ן בלנ"ו והוא עשוין כמון מנוול : אר"ח.
 ולא פליגי באנפליא של בגד דלאו מנוול הוא ואפילו לה"ר שרי אלא כו : בלילי טומא רבא. בלילי יו"ה : סוליותה הוא סנדל
 של טעם : מרו הכין. למה אתה עושה כן : איסתים אלא. ולאו לתענוג הוא דעביד : ה"ג א"ל מן אן הדא א"ל מן וכו'. וה"פ
 מנין לך הא דמותר : איסתים אני. וש"י : ופריך איסתא חמי. בא רחילה אסור פשיטא דאסור בתשמיש דהא
 בעלי קריין לריכין עבילה : ומשני חסמר. הפרש למשנתיו דאיתרין למיטע איסור תשמיש במקום שלא נהגו לעבול לקרי
 א"ג משנתיו קודם תקנת עורא שתיקן עבילה לבעלי קריין : אין קרי. שלריך עבילה אלא שבה לו ע"י תשמיש אפילו
 ראה עלמו מקושט בחלום. וע"י כך ראה קרי לריך עבילה : הוו צעין מומר. סברוהו בני השיטה לומר ובלבד שבה לו
 הקרי בחלום ע"י שהרהר באשה שבה עליה ולא פליגי לריב"ל : אפילו מדבר אחר. ולא מתחמת אשה נמי לריך עבילה :
 לית

מסירת הש"ם
 2
 יומא פ"ח ד"ג
 תענית יג ע"א
 יומא פ"ח ע"א
 פסחים גז ע"ב
 יומא עז ע"ב
 ע"פ ק"ט טע"ב
 מעשר שני
 פ"ב ס"ה
 שבת פ"ט ה"ד
 יומא פ"ח ס"א
 נדה לב ע"א
 יקבאלו עס
 וס"ה ממע"ה
 ס"ב
 מ"ק טו ע"ב
 יבמות פ"ב
 הלכה ה'
 יומא פ"ח ה"א
 יבמות ק"ב ע"ב
 יומא פ"ח ה"א
 יומא עז ע"ב
 גליון הש"ם
 פסין ט"ז
 תענית פ"א ע"ב
 ק"ב וס"ט ק"א
 תענית פ"ב ע"ב

מראה הפנים
 אחרת שתענית בראשונות ובאמצעות ולא בשבת אחרות ולכתיב בכל חולק על המלמד
 דין ולא תי"ל טוהס דוכרי החוספתה בן ככמוס כון אכל דעת כה"ל דמיס
 אחר ר' בא כז ובדא וכו' כ"ג יומא וכו' וכו' ה"ן מהתענית בראשונות ובאמצעות
 קלמ טעם ל"ג המכ"ס ובאחרונות פסק כרב ת"ב כגמי דין לוי"ט ס"ב : סי :

גמיון יומא פ"ק דאמור ה"ו

ספר

עמודי גולה

הם שבעה עמודי עולם

אשר חצב ויסד יסודתו בהררי קדש מרנא ורבנא
רשכבה"ג רבנו יצחק מקורביל בעל התוספות

אשר נקרא בשם

ספר מצות קטן

ועליו

הגהות מרנא ורבנא רשכבה"ג רבנו פרץ בעל התוספות

יוצא לאור עפ"י נוסחת מהדורת קרימונה שט"ז
כאותיות מאירות עינים בתוספת תיקונים
ושינויי נוסחאות, פיסוק, פתיחת ראשי-תיבות, והשלמת משפטים
שהושמטו ע"י ה"צנזורה".

פי הראיה אין לחוש^ז. נהגו העולם (עין נמוס' שנת דף קי"ד טור או"ח סימן מרכ"ד) לתקוע תשר"ת בליל מוצאי יום ה' כפורים, יש אומרים זכר ליובל, ויש אומרים לפרסם שהוא יום טוב.

רכב

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ד, סמ"ג לאוין סימן ע"ו, טור או"ח סי' תמ"ג.

שלא לאכול חמץ בפסח, דכתיב (שמות י"ז) כל מחמצת לא תאכלו. מחצית היום של ארבעה עשר אסור, וגם לוקה^א לרבי יהודה (כל שעה דף כ"ח), אבל כרת אינו חייב אלא השבעה ימים בלבד, ומדרבנן אסור (פסקים דף י"א) באכילה מסוף ארבע שעות ולמעלה ואסור בהנאה מתחלת שש ולמעלה. ואם נתערב (שם ל' וכל הסוגיא שם נמוס' ונמוס' גיד הגשה דף ז"ח סמ"ג לאוין סימן ע"ז וע"ח טור או"ח סמ"ג ועין נרמז"ס שם פ"ה) החמץ בזמנו בהיתר, אוסר בכל שהוא בין במינו בין שלא במינו, ורבים אומרים דחשיב בזמנו שאסור בתערובת משהו משש שעות ולמעלה, ומיהו קבלתי מרבתי בשם רבינו יב"א דלא חשיב תוך זמנו ליאסר במשהו כי אם דוקא בשבעת ימי הפסח דהיינו מתחלת ליל ראשון עד מוצאי פסח משום דאז הוי בכרת, אבל משש שעות

מיימון שם פ"ג), אבל אם נצרך לנקביו ורוצה לרחוץ ידיו כמו שהיה רגיל משום הכון לקראת אלדיך ישראל, הרשות בידו לרחוץ כדרכו, אבל פניו לא משום תענוג. ואסור לרחוץ ידיו במפה שרויה במים, משום סחיטה^ב. שומרי (שם יומא דף ע"ו) פירות בשדה וההולך להקביל פני רבו, עובר במים עד צוארו ואינו חושש, ובלבד שלא יוציא ידיו מתחת שולי בגדיו שנראה כהולך כדרכו, אבל במוציא ידיו נראה כרוחץ ואסור, והוא הדין לחזור (פירוש כשהוא חוזר מרבו לביתו). אבל לרחוץ פניו ופיו ושיניו אסור, פניו משום תענוג, פיו ושיניו משום דאפילו חצי שיעור אסור מן התורה (כלומר אפי' כל שהוא) ושמא יבואו לו מים בגרונו. ואסור לסוך (שם טור או"ח מרי"ד) מקצת גופו ככל גופו, אבל מי שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש. ואסור (שם דף ע"ח) לנעול סנדלו או מנעל אפילו ברגלו אחת, אבל בשל גמיא [גמין] או באנפליא של בגד מותר (וכן הוא בשו"ע), ובתוספתא (פ"ד דיומא דף ע"ג) אסור באנפלאות. ומונעין (שם ע"ח או"ח מרי"ו) מנעלים מן התינוקות, ושאר דברים אין מונעין מלעשותם לתינוקות או על ידם או על ידי גוים. ויש מתענין (ר"ה דף כ"א ועין נסמ"ג על זה) שני ימים, אבל חומרא יתירה היא אחר שאין מקדשים בשום מקום על

76
 (ג) וכן אמר הר' מאיר ז"ל שמותר לאדם לרחוץ עיניו במים ביום הכפורים ולא פניו מפני שהיא רפואה לעינים כדאיתא במסכת שבת בפרק שמנה שרצים טפת צונן שחרית וטפת צונן ערבית יפה לעינים מכל קילורית, ורפואה מותר ביום הכפורים כדאיתא במסכת יומא בפרק יום הכפורים. (שו"ע ונהגו להחמיר).
 (ד) [מכאן] אומר הרבי מאיר מי שהתענה פעם אחת שני ימים לשם יום כפורים, צריך לעולם להתענות שני ימי כפורים הואיל וקבל עליו יום שני לשם יום כפורים שהוא איסור כרת כיון שאסור עליו פעם אחת אסור בו לעולם. (שו"ע ויש לזה התרה). (ה) אף על פי שתוקעין קודם הבדלה, אין לחוש משום דחכמה היא ואינה מלאכה. בליל מוצאי יום הכפורים שרגילים לומר ה' הוא האלדים ז' פעמים יש אומרים אותם קודם תקיעה, ויש אומרים אותם אחר התקיעה וכן נראה שהרי אומר אותו לסימן סילוק שכינה שמסתלק ועולה עד לרקיע השביעי וכתוב עלה אלדים בתרועה וגומר, אלמא לאחר תקיעת השופר הוי העלאה והסילוק. (שו"ע ונהגין לתקוע רק תקיעה לבד ותוקעים אותה אחר הקדיש אחר נעילה).
 רכב (א) וכן פסק הר' משה מיימון דלוקה, ופירש מורי רבינו יחיאל דאע"ג דקיימא לן כר' שמעון לענין [דל]אחר זמנו כדפסיק רבא, מכל מקום לענין קודם זמנו הלכה כרבי יהודה.

5

תריג א מותר לרוחצם. ויזהר שלא יטול אלא מקום המטונף בלבד, כן מפורש ברמב"ם [שמיטת עשור ג, ב]. עיין סעיף ז': ב אב הט"ל מים וכו'. כתב הב"ח [עמוד מה ד"ה אצל] דיקנה וישפסף כדי (ה) להוליח נפשו מפלוגתא. ודוקא בלילה, אצל זיוס כיון שמתפללין כל היום אין נרדף:

ג העו"ה לרדוף. והוא הדין לויס ז' זמקוס שנהגו (ר"ש הלוי א"ח סימן ט רדב"ז ל"ז ס"ד סימן אלף ק"ע): ד' קצת רפואה. אצל משום רפואה גמורה מותר לרחוץ, ללא גרע ממי שרגליו כהות, וכן מפורש בז"ל [עמוד מה ד"ה כתב סמ"ק] כשם סמ"ק [סימן רכ"א בהגהות]. עיין סוף סעיף ט' [בהגהות]. ה' הגדול ממונו. משמע דנשוין אסור, וכן משמע בנכנס הגדולה [הגב"ח]:

סימן תריג

איסור רחיצה ביום כיפור. וכו' י"ב סעיפים:

א אסור לרחוץ ביום הכיפורים בין בחמין בין בצונן [א] ואפילו להושיט אצבעו במים אסור [א] ואם היו [ב] ידיו [ב] או ד' רגליו [ג] או שאר גופו מלוכלכין (א) בטיט או (א) בצואה [ה] או שנשף דם מחושמו א מותר (ב) לרוחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג:

ב י [א] נוטל אדם ידיו שחיתות ומברך על נטילת ידים י"י ויזהר שלא יטול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו: הגה (ב) ולא יכוין להנאת רחיצה רק להעציר הרומ רעה מעל הידים:

ג ב [א] אב הט"ל מים (ב) ושפסף בידו [א] או עשה צרכיו [א] וקנה מותר לרחוץ רהוה ליה ידיו מלוכלכות: הגה (ב) ורומן [א] עד סוף קשרי אלצנעומו: ו' ואם רוצה להתפלל אפילו לא קנה נמי מותר ליטול עד סוף קשרי אצבעותיו: הגה (א) וכן (ב) כהן ג' הטולה לרובן נוטל ידיו אף על פי שהן טהורות דכל רוב רחיצה שאינו מכיוון צד למענוג מותרת [ה] וכן אפילו צד מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחוץ:

ד [א] מי שהוא אסמנים ואין דעתו מיושבת [עליו] עד שיקנה פניו במים מותר: הגה (א) ונהגו צוה להחמיר ואפילו נחמית העינים שהיא ד קנת (ה) רפואה נהגו להחמיר (א) ואסור לרחוץ פיו זיוס הכפורים כמו שנתבאר לעיל סימן תקס"ז [א] סעיף ג' [א]:

ה [א] החולץ לבית המדרש או [א] להקביל פני אביו או רבו [א] או מי ה' שגדול ממנו בחכמה [א] או [א] לצורכי מצוה [א] יכול לעבור במים עד צוארו בין בהליכה (ג) בין בחזרה [ד] ובלבד שלא יוציא ידיו מתחת שפת חלוקו [א] להגביה שולי חלוקו דבאמת מותר לשוט בכל שבת כדי לרצו, ויליף לה בקל וחומר מרחיצה זיוס כיפור דחמירא, כל שכן בשיטה דקילא מהא מותרת זיוס כיפור וזכל שבת נשציל רבו כמו שהמירו לעבור זמנים בכל שבת נשציל דבר מנוה, כמו שכתב סימן ש"א סעיף ה'. ולענין נראה לתרץ קושיט הטור, דשאני רחיצה שיוכל לעשות שם שנינו, דהיינו מה שאינו מנוי' ידו ממחת חלוקו ויש צוה היכרא, מה שאין כן בשיטה שאין שייכות היכר שם, ויש גזירה שמה יעשה חזית של שייטין, כדלעיל:

ערך פחם למהריק"ש

תריג סוף סעיף ב [קשרי אצבעותיו]. ולא יכוין להנאת רחיצה: סוף סעיף ד [אסמנים]. מולה רומן מלש אפילו אינו ממוקן: הגה מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחוץ:

הגהות רעק"א

תריג א (מ"ז ס"א) אב"ד העביר. ודעת המג"א רש סימן תרי"ד להמיר: (ב) שיער סעיף ג' או עשה צרכיו וקנה. לכאורה ביזא מצית הכסף אפילו לא עשה לרכיו ולא קנה, כיון דלרין לטול ידיו משום רוח רע כדאיחא לעיל סימן ד' [סעיף יח] גם זיוס הכיפורים לשמיר, וז"ע: (ג) והגה שם עד סוף קשרי אצבעותיו. עיין במשנות וכן הפהן סימן ג' שהעלה דלס אינו רוצה להתפלל רק לומר דברי קדושה, אינו נוטל ידיו, רק זמקוס הלכוך ממש. אצל א"ה רוצה להתפלל אם עשה צרכיו אף שלא קינה לו שהטיל מים ושפסף רוחו עד סוף קשרי אלצנעומו. ולעולם לרובן נוטל עד מקום חיצור היל לרוע, ע"ש: (ד) [פ"א ס"א] במקום שנהגו. לטול ידיים קודם שיעיקו מים על ההינים, כדלעיל סימן קכ"ח סעיף ו':

ביאור הגר"א

תריג [א] [סעיף א] ואפילו פסחים נ"ד ב': [ב] ידיו. כגריסת (הרי"ף) [הרא"ש] [יומא פ"ה סימן ב]: [ג] או רגליו. תוספתא [יומא פ"ה הלכה ו] וירושלמי שם [פ"ה הלכה א] וסוף פרק קמא דתענית [הלכה ו] נטנפו רגליו מטבילין במים ואינו חושש: [ד] או שאר גופו. תוספתא [שם] אם היו רגליו מלוכלכין בטיט ובצואה מדיחין במים כדי שלא יטנפו כליו. ומהו הטעם הוא הדין לכל גופו, הגהות מיימוניות [שביחת עשור ג אות ב]. ותוספתא שלנו כתוב ידיו, אבל הוא טעות סופר: [ה] או כ"ו שלא כ"ו. נלמד מהג"ל [סיף ד]: [ו] [סעיף ב] נוטל כ"ו. עיין תוספות שם [יומא עו, ב ד"ה משום]. ועיין לעיל סימן תקנ"ד סעיף י' ומה שכתבתי שם [סיף ב]. אבל בירושלמי פרק ב' דברכות [הלכה ו] אמרין דביום כיפור ותשעה באב אסור רחיצה, אלא אם כן חולה שיש בו סכנה, וז"ל, אמר לון דלא יסחי ימות אין בעי אפילו בתשעה באב כ"ו אפילו ביום הכיפורים. וכן כתב הרמב"ם בפרק ד' מהלכות תפלה הלכה ח', וכן כתב מגדל עוז שם בשם ה"ר פריץ שאין רחיצה ביום הכיפורים ותשעה באב, אלא כמו שכתבו שם [יומא עו, ב] ואם היה מלוכלך כ"ו ובצואה רוחו כדרכו כ"ו, וכן עיקר: [ז] [סעיף ג] אב הט"ל מים וכו' עשה כ"ו. הכל על דרך הג"ל [סיף ו] שלא אסור כ"ו, וכמו שכתוב בפרק ג' [יומא נה, א] זה הכלל כל המסין כ"ו, אפילו ביום הכיפורים, דאירשא קאי ואמרין שם [נט, ב] בשלמא רגלים כ"ו מצוה למשפף. ועיין תוספות ישנים ביומא שם [עו, ב] שפירשו אפילו ולא שפירשו, משום הכין [עמוד ו] ע"ש בדי"ה משום כ"ו בארוכה: [ח] [נהגו] ולכן כ"ו. ירושלמי שם [יומא פ"ה הלכה א] ושם [תענית פ"ה הלכה ו]: [ט] [סעיף ד] כ"ו ב"ו. כנתבאר לעיל, ובירושלמי שם [ב"ב] ושם [ב"ב] עיין לקמן סוף סימן תרי"ד [בהגהות]: [י] [נהגו] ונהגו כ"ו. עיין בסוף פרק ב' דברכות ט"ז ב', ועיין תוספות שם ד"ה אנינות כ"ו, וז"ל כ"ו, והוא הדין כאן אף למה שכתב הרא"ש כאן [יומא פ"ה סימן א] בשם ר"י דשאר עניינין הם מדרבנן. והבייח עמוד תכא ד"ה וכתב גאון [כתב דאף גאון] [הובא בראש שם סימן ו] לא התייר באסטניס אלא בשיש לכלוכן על פניו: [יא] [סעיף ה] הה"ר צ"ח המדרש. שם [יומא

ריג א. משנה יומא דף ע"ז (ע"ד) [עג] [ע"ז]: ממשמעות הגמרא שם [ע"ז, ב] ע"ח [ע"ז]: פסחים דף נ"ד [ע"ז]: כרייתא יומא דף ע"ז [ע"ז]: הגהות מיימוניות וזימת עשור ג אות ב' תוספתא [יומא פ"ד] [ע"ז, א]; סמ"ג לאוין פ"ד: רוקח [רש סימן יח]: תוספות שם [ד"ה משום] הא דיד לפה תקלץ שבת [ע"ז] [קת] [ע"ז]: ר"ן [ע"ז, ב ד"ה משום, ג א] י' והיו; ר"ש שם פ"ח מן ג; הגהות מיימוניות שם; ינו ירוחם מניח ז ס"ב נה, [א]: ר"ן שם: * ר"ש שם; רבינו ירוחם שם:

הרא"ש שם: טור [עמוד חן]: צ"ח יוסף [שם ד"ה] י' מהגהות מיימוניות: ה' ר"ן שם; סמ"ג שם: טור [עמוד מה ד"ה] ר"ש: ו' פ"ח סימן ו] כשם גאון: כרייתא יומא דף ע"ז [ע"ז] וזימת שם; בעל עשור הלכות יום זיוס קו, א; רמב"ם שמיטת עשור ג, ו: * טור עמוד חכ; מימרא דרבי ושמאל ז וכפירוש ר"ש שם ה' מהחן דליתו נראה ולבוש אלא כושטו על כמיפו:

ציונים פ"מ"א

י"ג (ה) הגהות מיימוניות שמיטת עשור ג אות ב': (א) ר"ש יומא פ"ח סימן ג: הגהות מיימוניות פרק פור [שמיטת עשור, אות ב] ס' ל"ח כירלס הש"ס אן סק ומהרי"ל [הלכות ו] וס' כפור עמוד שלג]: ב"י [עמוד מה ד"ה כתב מ"ס] בשם הגהות ימוניות [שמיטת עשור ג אות ב] וסמ"ג [לאוין סק ו] וטור הלכות עשה באב [סימן קמ"ד ו] רמ"י וירושלמי יומא ח הלכה ו]: מהרי"ל [הלכות יום כפור עמוד שלג]: סמ"ק סימן רכ"א:

עגרות וקנים

מגדול פ"ז ע"מ"א / הוציא מפי שמון חוון בשלח / חנון כו"ש

וס וכא"י: ור צ"ס צעל הלכות ות הלכות יום הכיפורים עמוד קס"ז:

דלכות עשו חיזוק יתה שאין להם [תורה] תורה [עירובין ע"ג, ב] עמוד חכ"ג ד"ה וכתב ע"ג:

ע"ג שם ולא איפסטא קו הפוסקים [כ"ד, ב: ד"ה יומא פ"ה ה: ר"ן ע"ג ד"ה אבשאל, ה"ר"ן יב"ח] לתומרא: ייתא שם:

טור עמוד חכ"ג מנה"ג ד יוסף וא"י שם: ז"ל דף ע"ח ג"פ [ע"ג, ו]: וכא"י: ז"ל וכתב א"י: כ"ח יתורה ורנה שם:

ציונים לרמ"א

זר דרוע הלכות יום וריס סימן רע"ו סוף אות ב:

הגהות מיימוניות מה עמוד [פרק (ב) ב] [ח] ומדכרי [יומא רמז ט] וסמ"ק [סימן כ"ח] הג"מ [ל"ח ט"ה ט"ה] י"ו ספורים עמוד [ק:] י"ב"ש [שיעור עשור ג:]:

הגהות והערות

מהר"ש יונה [ע:] ה"ס סימן [ע"ג] [י"ח]: [צ"ח ב"א] תוקן ע"פ הרש"ש [ליקוט פריש"ס]: תוספת מהר"ש למעברת חר"כ: פ"טו הנושא צ"ה"ג: ל"ס לכות אסור, ונגמרה יתה ששני נחל דרדפי: י"ס וע"פ יצירת דקוחי י"ט, רש"י תלמוד לומר גלו וכו'. ומשמע דמה צ"ח ש"ח ה"ו צ"ח ש"ח:

ו עד מתנים. לאו דוקא, אלא מעט למעלה מהם, עיין בגמרא [יומא ע"ג, ב:] ז בספ"ינה. כתב [צ"ה] [בכנסת הגדולה] [הגה"ט] דתלמיד חכם מומר, כדאימתא פרק חולין [שבת ק"ט, ב]. ולא דק, דהתם דוקא על ידי הערמה מותר, כמו שכתב [ט] סוף סימן של"ט [טור עמוד פקנה], עיין שם צ"ח עמוד חקד ד"ה וכתב הרמ"ש: [ח י"ש מי שאוסר.] והטור [עמוד חכ"ג] כתב א"ס התירו רחילה [במורה] [מתורה] [כ"ל שכן שיטה דק"ל. ו"י"ל דכיון דלא מכיזין לרחילה ליכא איסורא כל כך, אבל שיטה דהוי גזירה משום חבית של שייטין [אסור] [ב"ח] עמוד חכ"ג ד"ה וכתב [צל]. ותימה על הטור, דהא אפילו לשמור פירות מותר לעבור במים, וא"ס כן נימא דמותר באפסיה, ובגמרא [שבת ק"ט, ב] מוכח דאסור, עיין בבית יוסף סימן של"ט עמוד חקד ד"ה וכתב הרמ"ש [ועיין ר"י הלוי מהר"י לבית לוי, סוף סימן ל"ג.] ועוד קשה, דהדיא אמרינן בגמרא [שבת י"ט, א] ואימתא [רי"ט] סימן רמ"ח לדבר מנה מפליגין באפסיה אפילו צרכי שבת ופוסק עמו על מנת שיעשו, ופירש ר"י [מוספות שם ד"ה א"ן] משום שט, והציחו הטור [שם עמוד חכ"ג], א"ס כן דברי הטור סתרי אהדדי.

והפטר דהתם מיירי כשעושה העכו"ם מלאכה בעבורו, והכא מיירי במקום שאין מלאכה, וכיוצא בזה אימתא שחושב ר"מ אלשקר וכן משמע בגמרא [יומא ע"ג, ב] [ז] בעובדא דמזדא דחלדד, וסתם מזדא היינו מקום שעוברין באפסיה ואפילו הכי לא רצו לכתב באפסיה ע"ש: ז"ל מותר לעבור. משום הפסד ממון [ר"ן] יומא ח, ב ד"ה לנטורי: י ד' דמעיב בהירודך. ולענין מעשה נראה לי להחמיר, וכן כתב רש"י צ"ח צ"ח צ"ח צ"ח צ"ח צ"ח דגבי רצו מיירי שאין לו דרך אחר ולכן מותר לעבור, עד כאן לשון צ"ח [עמוד חכ"ד גרסינן]. ולא ידעתי מאי חומרא היא, צ"ח דהא לדברי רמ"א אסור להקיף, ועיין סימן תצ"ח סעיף ז' וסימן [תקס"ח] [תק"ס סעיף ח'] [ח] דאסור לישא משא גדול צבא אחת אף על גב דמפיש צהילוך, כדי שלא יהא כעובדא דחול, כל שכן כאן דיש איסור רחילה וגזירה דלמא מתווסן מאניה צמיה ואתי ל ידי כמיתה, כדאימתא בגמרא [שבת ק"ה, ב], דלא חיישין צמה שמרצה צהילוך, כן נראה לי: י"א ד'א תנגב יבד'ה. אף על גב דכשאניה גנובה יש גס כן [ח] איסור רחילה, מכל מקום ליכא איסורא כל כך [ח] כמו באפסיה, ועיין סימן ש"ח סעיף מ"ו וש"צ סעיף י'. והר"ף [יומא ב, א] כתב דמכל מקום מותר לקנח ידיו ורגליו ערב יום כיפור צמפה ולמחר מצמיה על גבי עיניו, דצוה לא חיישין לאפסיה:

ע"כ ד'ח' צמיהיריק"ש

סוף ספ"ק ה' [ב"ח מתנים], ועיין סימן ש"ח [ספ"ק ז:]

באר היטב

בגמרא [יומא ע"ג, ב], והוא צ"ח ד"א [ט] תלמיד. וא"ס אי אפטר לו לתלמיד לילך מותר לרבו לילך אללו, ט"ו [ס"ק ח]. וכלבו [ספ"ק ז] לא כתב לו עיין שם: (י) ט"פ. וכ"כ צ"ח ש"ל כתב שיקף, ט"ו [ס"ק ח:] מ"ח א"ן [ז]. וכן דעת אחרונים: [י"א] ד"שרות. מכל מקום מותר לקנח ידיו ורגליו ערב יום כיפור צמפה ולמחר מצמיה על גבי עיניו, דצוה לא חיישין לאפסיה:

ביאור הג"ח

דמתווסן כו', וכאן לא חששו לזה, וא"ס כן נשאר הסברא דלעבור ולא יתכן וא"ן מוכרת. ועיין מ"א [ס"ק ח]: [י"ח] ופ"ה [ב] אב"ל כו'. שם [יומא פ"ה ס"ח] [ט"ו] [הג"ח] ואסור כו'. רצה לומר, א"ף שמדינא דגמרא מותר בכחאי גוונא. מכל מקום יש לאסור, כמאן כו', וכמו שכתב שם איפכא אמרת כו'. ועיין רש"י [שם] [ע"ג] [ש"ס] [ב] א"ף ש"דקק היטב תמלא שכל האחרונים שגגו בזה, כי מה שכתב [הלכות גדולות] מעבר לשוט אסור, הוא משום סנה, כמו שכתב

(ד) א"א עד מתנים. בגמרא [יומא] פרק יום הכיפורים איתא דף ע"ג [ע"ב] ויערבי מי מתנים מכאן שמואל לעבור עד מתנים, מכאן ואילך אמר אשר לא אוכל כחז לעבור, ולמה כתב כאן אפילו אותו אלא עד מתנים. ואפשר דלא דק לתומרא: (ו) הרב אסור כו':

על זרועו [ט] והוא שלא יהיו המים רדופים דאם כן א"ף בהול אסור מפני הסכנה אפילו אם אינם מגיעים [ד] אלא ו עד [ח] מתנים:

ו [ח] הא דשרי לעבור במים לדבר מצוה דוקא לעבור בגופו במים עצמן [ט] אבל לעבור ז [ח] באפסיה קמנה [ח] ד"י מי שאוסר:

ז [ח] הרב אסור לעבור במים כדי לילך אצל [ח] תלמיד:

ח [ח] ההולך לעבור פירותיו ז [ח] מותר לעבור במים בהליכה [ז] אבל לא בחזרה: הגה [ח] וכל מקום דמותר לעבור במים אפילו היה לו דרך שיוכל להקיף ציבה מותר לעבור [ד] י' דלמעט צהילוך ע"ק [ח] ט"פ:

ט [ח] אסור להצטנן במים לח אם הוא מופח על מנת להטפיה [ז] ואסור להצטנן בבליים שיש בהם מים [ח] אפילו הם חסרים [ב] בין של חרס בין של מתכת [ח] אב"ל אם הם ריקים מותר [ז] וכן בפירות ובתינוק: הגה [ח] ואסור [ח] לשרות מפה מצעוד יום ולעשותה כמין כלים גנוזים ולהצטנן בה ציבם כיפורים דחיישין שמא י"א לא תנגב יפה ויבא ל ידי כמיתה [ח] החולה רוחך דכרבו אף על פי שאינו מסוכן:

וזה צפוק אלו קשרים [שבת ק"ה, ב], היינו שאין להרצות צהילוך במקום שאפשר דללוג על המים, מה שא"ן כן כאן שיעבור במים, למה לנו לעשות נגד הדין בצביל ריבוי הדרך. וכתב מ"ח ז' [ב"ח] עמוד חכ"ד ד"ה גרסינן שגראה לו למעשה להחמיר, וכן מלא לרש"ל צביאור סמ"ג [לא"ן סה דין דש עמוד חכ"ז] דא"ן היתר אלא בא"ן דרך אחר, ע"כ: [ב] בין ש"ח חרס כו'. בשל חרס חיישין דממשל פירוש, פולט מים צבולע. ובשל כפך חיישין שמא ישמע מלכו וישפכו המים שבו:

באר היטב

בגמרא [יומא ע"ג, ב], והוא צ"ח ד"א [ט] תלמיד. וא"ס אי אפטר לו לתלמיד לילך מותר לרבו לילך אללו, ט"ו [ס"ק ח]. וכלבו [ספ"ק ז] לא כתב לו עיין שם: (י) ט"פ. וכ"כ צ"ח ש"ל כתב שיקף, ט"ו [ס"ק ח:] מ"ח א"ן [ז]. וכן דעת אחרונים: [י"א] ד"שרות. מכל מקום מותר לקנח ידיו ורגליו ערב יום כיפור צמפה ולמחר מצמיה על גבי עיניו, דצוה לא חיישין לאפסיה:

ביאור הג"ח

דמתווסן כו', וכאן לא חששו לזה, וא"ס כן נשאר הסברא דלעבור ולא יתכן וא"ן מוכרת. ועיין מ"א [ס"ק ח]: [י"ח] ופ"ה [ב] אב"ל כו'. שם [יומא פ"ה ס"ח] [ט"ו] [הג"ח] ואסור כו'. רצה לומר, א"ף שמדינא דגמרא מותר בכחאי גוונא. מכל מקום יש לאסור, כמאן כו', וכמו שכתב שם איפכא אמרת כו'. ועיין רש"י [שם] [ע"ג] [ש"ס] [ב] א"ף ש"דקק היטב תמלא שכל האחרונים שגגו בזה, כי מה שכתב [הלכות גדולות] מעבר לשוט אסור, הוא משום סנה, כמו שכתב

דף ע"ג [ע"ב] ויערבי מי מתנים מכאן שמואל לעבור עד מתנים, מכאן ואילך אמר אשר לא אוכל כחז לעבור, ולמה כתב כאן אפילו אותו אלא עד מתנים. ואפשר דלא דק לתומרא: (ו) הרב אסור כו':

ל טור
 לא טוס"ע סע"ד
 לב רמ"א שם
 לג דרכי משה
 לד א"י
 לה טוס"ע סע"ג
 לו לנפש ורמ"א
 שם
 לז ב"ח מ"א
 ס"ק ב'
 לח מ"א שם
 לט רמב"ם
 ריב"א ריב"ן
 ר"מ ר"י
 * (עמרו ד' י"ב)
 מ רמ"א שם
 מא מ"א סק"ג
 מב ירושלמי
 יומא פ"ח ה"א
 רמ"א סע"ף ג'
 מג גמרא שם
 ע"ז ב'
 מד ב"י
 מה גמ' ורש"י
 שם
 מז מ"א סק"ו
 מז הלכות גדולות
 ש"ע סע"ף ר'
 מח ב"ח מ"א
 סק"ח
 מט טוס"ע סע"ד
 נ מ"א סק"ה
 נא ב"י
 נב ט"ז סימן
 נ"א ס"ק ב'
 נג ט"ז סק"ו
 נד גמרא שם
 נה ט"ז ס"ק ח'
 נ"א סק"י

במפה מעביר המפה על גבי עיניו להעביר מהם חבלי שינה:
 ג ואם יש לכלוך על גבי עיניו ודרכו לרחצם בכל ימות השנה רוחץ אותם כדרכו ואינו חושש וכן מי שהוא ל^א איסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנח פניו במים מותר לו לקנח במים ביום הכיפורים אבל המנהג ל^ב להחמיר שאפילו מי שהוא איסטניס אין מקנח פניו ולא עיניו ל^ג במים אלא אם כן ל^ד יש לפלוף על פניו או על גבי עיניו שאז מותר לכל אדם לרחוץ כדרכו בכל השנה:

ד אם הטיל מי רגלים ושפשף בידיו להעביר הנפוצות מעל רגליו או שעשה צרכיו וקינח בידי מותר לו לרחוץ ידיו עד סוף קשרי ל^ו אצבעותיו להעביר מהן הכלוך וכדי לברך אשר יצר בידים נקיות אבל אם לא שפשף ולא קינח בידו לא יטול ידיו כלל שמותר לברך אשר יצר בלא נטילת ידים כיון שלא נתלכלכו ידיו ל^ז והרועה ליטול ידיו קודם שיברך אשר יצר ושפשף בידו ויקנח כדי שיצטרך ליטול ידיו וכן נכון לעשות כדי לברך אשר יצר בידים נקיות וטהורות:

ה במה דברים אמורים ל^ח בליל יום הכיפורים אחר התפלה אבל קודם התפלה או ביום שמתפללין כל היום אם הטיל מים ל^ט אע"פ שלא שפשף בידיו או שעשה צרכיו אע"פ שלא קינח בידו מותר ליטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו שמצוה להתפלל בידים טהורות ברחיצה שנאמר * הכון לקראת אלהיך ישראל:

ו וכן מ כהן העולה לדוכן נוטל ידיו אע"פ שנטל ידיו קודם התפלה וכן מ^א הלוי במקום שנוהגין שהלוי נוטל ידיו קודם שיוצק מים על ידי הכהן מותר לו ליטול ביום הכיפורים כיון שאינו מתכוין לתענוג מ^ב ולפיכך הבא מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחצן כיון שאינו מתכוין אלא לרפואה וכן כל כיוצא בזה: L

ז אסור לרחוץ פיו ביום הכיפורים כמו שנתבאר בסי' תקס"ז ע"ש:

ח מ^ג ההולך לבית המדרש או להקביל פני אביו או פני רבו או מי שגדול ממנו בחכמה או לצרכי שאר מצות יכול לעבור במים עד צוארו בין בהליכה בין בחזרה ואין חושש משום איסור רחיצה ביום הכיפורים כיון שהולך לדבר מצוה ועוד שאינו מתכוין לתענוג ובלבד שיעשה שינוי מכל עובר במים בחול דהיינו שלא יוציא ידיו מתחת שפת חלוקו כדי להגביה חלוקו מעט כמו שעושים כל עוברי במים בחול כדי שע"י השינוי יזכור שהיום אינו חול ולא יבוא לסחוט את בגדיו ואע"פ שבגד שרייתו במים זהו כיבוסו אע"פ שאינו סוחטו כמ"ש בסי' ש"ב (סעיף כ"ח) אעפ"כ התירו לעבור במים ביום הכיפורים משום שלא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו אלא אם כן היה מלוכלך קודם השרייה כמ"ש בסי' ש"ב ע"ש:

ט במה דברים אמורים מ^ד באמת המים שאין מימיו רודפים מהר מ^ה אבל נחל שמימיו רודפין מהר ושוטפין אף בחול אסור לעבור בו אפילו אין המים מגיעין לו אלא מ^ו מעט למעלה ממתניו מפני הסכנה שלא ישטפוהו המים:

י אין היתר לעבור במים לדבר מצוה אלא כשעובר במים עצמן אבל לעבור בספינה קטנה אסור אפילו לדבר מצוה לפי שלא התירו לדבר מצוה אלא איסור רחיצה כיון שאין מ^ז מתכוין לתענוג אבל לעבור בספינה שיש בזה שבות גמור מדברי סופרים כמ"ש בסי' רמ"ח (סעיף ט') ושל"ט (סעיף י') העמידו חכמים את דבריהם לבטל מצוה בשב ואל תעשה:

יא מ^ט הרב אסור לעבור במים כדי לקבל פני תלמידו ואפילו להקביל פני חבירו אסור אם אין חבירו גדול ממנו בחכמה אבל אם רוצה לשאול ל^א דבר הלכה מחבירו או מ^ב מתלמידו שלמד גם אצל חכמים אחרים ואין צריך לומר אם מ^ג הולך ללמוד עם תלמידים כגון שאין התלמיד יכול לבא אצלו מותר לו לעבור במים בהליכה ובחזרה:

יב מ^י ההולך לשמור פירותיו מותר לו לעבור במים אע"פ שאין מצוה בהליכתו מ"מ משום הפסד ממונו התירו לו לעבור אבל בחזרתו אסור לעבור שאין בכך הפסד ממון אם לא יחזור למקומו עד לאחר יום הכיפורים:

יג אף במקום שהתירו לו לעבור במים לא י^א יעבור אלא אם כן אין לו דרך אחרת שיכול להגיע למחוז חפצו אם לא יעבור במים אבל אם יש לו דרך אחרת להקיף

להקיף את המים אפילו היא במים שיש כאן ו ל^ב מותר להצטנן בטיט אי אם יש בו כל כך ליחוח והביקנה לידו אחרת תדבק להטפיה:

טז מ^א ומותר להצטנן בכל מ וזהב בין שהם של חרס בהם מים אפילו אינן מלאי

טז מ^ב אע"פ שמן הדין מוח קודם יום הכיפורים ומו

מקנח בה פניו ידיו ורגליו להתענג אעפ"כ מותר מן ד לענין תשעה באב מ"מ כיון

ננוכה מן המים יש בכאן אי מן המים שהיו עליה מבעוד ין ס^א חולה אע"פ שאין בו יח ס^ב הכלה אחר נישואיה

להתנאות עד שתתחב

יש מי שראה ס^ג קרי ביום ו קרי אסור לו לטבול או

לא ינהג כן ביום הכיפורים אם הקרי עדיין הוא לח מז במז

כ אסור ס^ד לאשה לטבול ב שאסורה לשמש בלילה

דטבילה בזמנה לאו מצוה פא אבל אשה ס^ה הלובשת

דכיון שע"י רחיצה זו רחיצה של מצ

תריד דיני סיבה ונעילת

א סיכה כיצד א אסור לסוך חטטין בראשו סך כדרכו

אינו מ מתכוין לתענוג אלא מותר לפי ד שהסיכה מתענ

מתכוין לתענוג:

ב נעילת הסנדל כיצד אסור

ביתו לרשות הרבים בכל אסור לו ללבוש קב שלו (פי

ראש שוקו בתוכו) אם הוא

א אבל מותר ס לנעול

שמן ענוך גיג
 יח גמרא
 יז ורבו

הלכות יום הכיפורים תרי"ג תרי"ד

שסג

8

גר משמעות
 הגמ' יומא דף
 ע"ה ע"א
 נז גמ' שם טור
 נח גמרא שם
 נט גמרא שם
 רא"ש ר"ן
 רמב"ם פ"ג מה'
 שביתת עשור
 ה"ה
 ס' רמ"א סעי' ט'
 ס' רמב"ם שם
 הלכה ב'
 סב משנה ע"ג
 ב'
 סג רש"י שם
 סד גמ' ע"ה ב'
 סה רמב"ם שם
 ה"ג ר"ת הובא
 במדרכי ביומא
 ובפ' מי שמתו
 וגם הובא בטור
 סו רמב"ם שם
 סז מוס' ביצה
 י"ח ב' ד"ה כל
 טו"ש"ע סעי' י"ב
 סח מ"א סק"ג
 א גמ' שם ע"ז
 ב' רל"ש
 ג טו"ש"ע סעי' א'
 ד מ"א סק"א
 לנ"ט
 ה רמב"ם שם
 ה"ז
 ו גמרא יבמות
 ק"ב ע"ב
 ז אור זרוע רענו
 ירוחם
 ח גמרא שם
 ע"ה ע"ב

להקיף את המים אפילו היא ארוכה מזו מוטב שירבה בהילוך להקיף את המים ואל יעבור במים שיש כאן חשש רחיצה ועוד שהוא קרוב לבוא לידי סחיטה:

י"ו מותר להצטנן בטיט אע"פ שיש בו קצת לחלוחית ואין בו משום איסור רחיצה אבל אם יש בו כל כך ליחות ^ט עד שאם יניח עליו ידו תעלה בה ליחות כל כך עד שאם ירביקנה לידו אחרת תדבק בה הליחות שקבלה ^{מנ} הטיט וזהו נקרא טופח על מנת להטפוח אסור להצטנן בו מפני שזהו כרוחץ במים:

י"ז ומותר להצטנן בכל מיני פירות ובתינוק ובכל מיני כלים הריקים בין שהם של כסף וזהב בין שהם של חרס שלא אסרו אלא רחיצה במים אבל אסור להצטנן בכלים שיש בהם מים אפילו אינן מלאים שמא יתענעו הכלים וישפכו המים שבהן על גופו ונמצא רוחץ ביום הכיפורים:

י"ח אע"פ שמן הדין מותר לשרות מפה במים בערב יום הכיפורים ומוציאה מן המים קודם יום הכיפורים ומתנגבת והולכת עד שלא יהא בה טופח על מנת להטפוח ואז מקנח בה פניו ורגליו כדי להצטנן אע"פ שאינו עושה להעביר הליכולך אלא כדי להתענג אע"פ מותר מן הדין כיון שהיא נגובה מן המים כמו שנתבאר בסימן תקנ"ד לענין תשעה באב מ"מ ביום הכיפורים יש ^ס להחמיר לפי שאם היה מקנח במפה שאינה נגובה מן המים יש בכאן איסור מן התורה משום סחיטה לפיכך יש להחמיר אף בנגובה מן המים שהיו עליה מבעוד יום גזירה שמא לא תתנגב יפה ויקנח בה ויבא לידי סחיטה:

י"ט חולה אע"פ שאין בו סכנה מותר לרוחץ כדרכו ביום הכיפורים:

י"י הכלה אחר נישואיה מותרת לרוחץ פניה ביום הכיפורים לפי ^ס שהיא צריכה להתנאות עד שתתחבב על בעלה וכל שלשים ^{סד} יום לחופתה היא קרויה כלה:

י"ג מי שראה ^ס קרי ביום הכיפורים בזמן הזה שבטלה תקנת עזרא שתיקן טבילה לבעל קרי אסור לו לטבול או לשפוך עליו תשעה קבין אפילו מי שנוהג כך בכל ימות השנה לא ינהג כן ביום הכיפורים שאין ^ס מנהג להתיר את האסור אלא לאסור את המותר אלא אם הקרי עדיין הוא לח מקנחו במפה ודין ואם נתייבש כבר או שנתלכלך בבשרו רוחץ במקומות המלוכלכין שבו לבד ומתפלל:

י"ד אסור ^ס לאשה לטבול בליל יום הכיפורים אפילו הגיע זמן טבילתה בלילה זה כיון שאסורה לשמש בלילה זה אין בטבילתה מצוה כלל לפי מ"ש ביו"ד סימן קצ"ז דטבילה בזמנה לאו מצוה היא אלא אם כן בעלה עמה ומשום ביטול פריה ורבייה:

י"ה אבל אשה ^ס הלובשת לבנים ביום הכיפורים מותרת לרוחץ קצת בין ירכותיה בין בחמין בין בצונן דכיון שע"י רחיצה זו היא ממהרת לטבול ולשמש א"כ היא רחיצה של מצוה וכבר נתבאר שכל רחיצה של מצוה מותרת ביום הכיפורים ולא אסרו אלא כשמתכוין לתענוג:

תרי"ד דיני סיכה ונעילת הסנדל ביום הכיפורים ובו י"א סעיפים:

א סיכה כיצד ^ב אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו ואם היה חולה אפילו ^ג אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש שלא אסרו אלא סיכה של תענוג אבל בלא שום חולי אפילו אינו ^ג מתכוין לתענוג אלא להעביר את הזוהמא אסור ואינו דומה לרחיצה שכל שאינו מתכוין לתענוג מותר לפי ^ד שהסיכה מתענגין בה יותר מתענוג רחיצה לפיכך החמירו בה יותר (ואסרו אף בשאינו מתכוין לתענוג אלא אם כן שהסיכה אינה של תענוג כלל כגון שסך לרפואה):

ב נעילת הסנדל כיצד אסור לנעול מנעל של עור וסנדל של עור אפילו ^ה ברגלו אחת ואין חילוק ^ו בין ביתו לרשות הרבים בכל מקום אסור ואפילו סנדל של עץ ומחופה עור אסור ואפילו מי שהוא קיטע אסור לו ללבוש קב שלו (פירוש מי שנקטעו רגליו עושה לו דפוס כמין רגל וחוקק בו בית קיבול ומניח ראש שוקו בתוכו) אם הוא מחופה עור ומי שאפשר לו טוב להחמיר ^ז בסנדל של עץ אפילו אינו מחופה עור:

ג אבל מותר ^ח לנעול סנדל או מנעל של גמי ושל קש ושל בגד או של שאר מינים

רבו או אביו או מי שגדול ממנו או לצרכי מצוה עובר במים עד צוארו ואינו חושש יוכן בחזרה מותר: יג' ההולך לשמור פירותיו עובר במים עד צוארו ואינו חושש אבל בחזרה אסור: יד' הבא מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחוץ במים: טה' ומותר לשרות מפה מים צעק משה צאק ומוציאה מן המים והיא מתנגנת ומקנת ג' פניו ידיו ורגליו לפילו אינו עושה רק לתענוג שרי כיון שהיא נגונה (טור) **מז' סיכה אינה אסורה אלא של תענוג אבל מי שיש לו חמטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש:**

כף החיים

הכא דליכא מצוה רק משום הפסד אם ירצה לימנע משום דלא התירו חזרה ימנע:

ד' סג' סעיף יד. הבא מן הדרך ורגליו כהות וכו'. שאין זה משום תענוג אלא כמו רפואה. לבוש. ולפי זה נראה דאפילו בחמין שרי דכל מה שהן חמין עדיף טפי. שלחן גבוה אות כ"ג: **L**

סד' שם בהגה. ומוציאה מן המים וכו'. פירוש שמבעוד יום היה מוציאה וכשבא בלילה לקנח בה כבר היא נגובה ולא היה מקנח בה אלא כדי להצטנן, אבל בלילה אסור להוציאה מן המים שהרי הוא נוגע במים בשעה שמוציאה וגם הרי עדיין מים נוטפין ממנה ואיך אפשר לקנח בה. בית יוסף:

סה' שם בהגה. והיא מתנגנת וכו'. כלומר שאין בה טופח להטפיה. כ"ח, מגן אברהם ס"ק ט"ו, אליה רבה אות י"א, חיי אדם כלל קל"ה אות ז'. הא לאו הכי אסור. אשל אברהם אות ט"ו, משנה ברורה אות כ"ו. ושיעור טופח על מנת להטפיה עיין לעיל סימן פ"ב אות ה':

סו' ודע דאסור להצטנן בכלים שיש בהם מים אפילו חסרים, אבל בריקים וכן בפירות ובתינוק מותר, וכן כלה כל שלשים יום מותרת לרחוץ פניה כדין יום הכפורים. מטה יהודה. והוא הדין דמותר לה לסוך כל שלשים יום כדי שלא תתגנה על בעלה. משנה ברורה אות כ"ט. ועיין לקמן סימן תרי"ג סעיף ט' וסעיף יו"ד:

סז' סעיף מזו. סיכה אינה אסורה וכו'. ואפילו לסוך מקצת גופו אסור כמ"ש לקמן ריש סימן תרי"ד יעו"ש. וכתב המטה יהודה דהוא הדין להעביר את הזוהמא אסור כדין יום הכפורים דלקמן ריש סימן תרי"ד יעו"ש. אבל המשנה ברורה בביאור הלכה כתב דבתשעה באב להעביר הזוהמא מותר כדין

א'. ומה שכתב שם האליה רבה צ"ע, עיין בערך השלחן שם שתירץ זה יעו"ש. והאשל אברהם אות י"ב כתב הטעם דאיכא מצוה אף בחול שמא ישמע ממנו איזה דבר תורה יעו"ש. ועיין בדברינו לסימן ש"א אות ח"י ובסימן תקכ"ט אות ל"ד יעו"ש:

ח' שם. ההולך להקביל פני רבו וכו'. ולענין קימה והידור אם יש חיוב בתשעה באב, עיין שבות יעקב חלק א' סימן כ"ו שמצדד בזה וסיים אכן אם רוצה לעמוד מפניו ודאי אין בו איסור יעו"ש. אבל בתשובת בית יהודה חלק ב' סימן פ"ו כתב דחייב לקום יעו"ש. וכן כתב המחזיק ברכה אות ו', וכתב עוד שכן ראה מנהג פשוט בארץ ישראל ובחוצה לארץ דבתשעה באב קמים מפני רבם ותלמיד חכם כשאר הימים אלא שאין ראייה מהמנהג שיהיה בתורת חיוב יעו"ש. והביא דבריו השערי תשובה:

ט' שם. וכן בחזרה מותר. שאם לא תתיר לו לחזור לא ילך מתחלה וימנע מן המצוה. בית יוסף, לבוש, ט"ז ס"ק ו', מגן אברהם ס"ק י"ג. וכל אלו אף על גב דלאו רחיצה של תענוג מכל מקום אי לאו לצורך מצוה לא התירו. אשל אברהם אות י"ג:

ס' סעיף יג. ההולך לשמור פירותיו עובר במים וכו'. דבמקום פסידא לא גזרו. לבוש, מגן אברהם ס"ק י"ד. אבל במקום שלא יש הפסד אסור. אשל אברהם אות י"ד, לבושי שרד:

סא' שם. עובר במים עד צוארו וכו'. והוא שלא יהיו המים רודפים כמ"ש סימן תרי"ג סעיף ה' יעו"ש:

סב' שם. אבל בחזרה אסור. דלא שייך ממנע וכו'. אשל אברהם אות י"ד. ור"ל דבסעיף הקודם התירו חזרה משום שמא ימנע לעשות המצוה, אבל

על עינו
חושש
קביל פני

יניו דהוא
טופח על
ה' משנה

במים ואין
קנח במים
עצות של
שף אותם
כתב הטור
כהלבוש
ס' הספרא
גנה ברורה
מה שכתוב
נראה דכל
יכ"ל. ועיין

העלה בית
לילך הרב
ז' וכן פסק
מטה יהודה
הקביל פני
לה לאסור
שלא ראה
ה' הרמב"ם
חכם שגדול
כתב המגן
דק מדברי
ה' אות כ"ג.

צריך לומר
טבת דבחול
השנה ט"ז
מקום מצוה
אברהם ס"ק
ן ש"א אות

ספר כף החיים

חלק 5

ובינו יזקת חיינו ספר זכרון

הַלְכוּת שֶׁבֶת סִימָן שֶׁבַח

קסה. גֵּאָר הַגּוֹלָה

י"ג יכל הנריו לחלל שבת בדבר שישיש בו ספנה הרי זה משבחה, אפלו אם (ו) מתקן עמו דבר אחר, כגון שפרש מצודה להעלות תינוק שפכל לנהר וצד עמו דגים, (לח) וכן כל פיוצא בנה: יד הגיה הולכה שישיש בו ספנה צריך בשר (ו) (לט) שוחטים לו, ואין אומרים נאכלנו נבלה, אכל אם היה החולה צריך לאכילה לאלמר, והנבלה מוכנת מיד והשחיטה מתאחרת לו, מאכילין אותו הנבלה: **טו** דאמדרהו (פרוש) התבוננו במתלתו ושצרו) הרופאים שצריך גרוגרת אחת, (מ) ורצו עשרה (מא) והביאו לו כל אחד גרוגרת פלם פטורים, * ויש להם שקר טוב מאת ה' (מב) אפלו הכריא בראשונה: **טז** דאמדרהו לשתי גרוגרות, ולא מצאו אלא שתי גרוגרות בשני עקצין ושלש בעקץ אחד, כורתים העקץ (מג) שישיש בו שלש, ואם היו שמים בעקץ אחד ושלש בעקץ אחד, (מד) לא יקרתי אלא העקץ שישיש בו שמים. הגה: ואם הדבר פהול אין מדקדקין בקו, שלא יבא ליד דחוי ועפוב. (הגהות מרדכי פרק מפנין ט"ו ס"ח): **יז** יחולה שפכל →

באר היטב

עצמה דמטעט באסור עירי טפי. וגם למאן דאמר דמאכילין אותו תרופה, אמאי עיריה לתת טעם דטבל חמור והרומה חזיא לכהן, מפניק ליה דאפלו דנימא דטבל והרומה שרים, מקל מקום מוטב שיאכילנו הרומה משום דקא ממעט באסור. מפה שיאכילנו טבל דמפיש באסור דעל כל זית וזית חבי, וק"ל. ועמה תנשים מקרוב ברו ספר פרשה דרביים, ונאיתי שם רוד החיים דוש י"ט שהקשה פן ען שם פלפול דרוד דירוש נחמך על זה, וענן מה שמרן על זה היר אהרן והביי. וכתב הגהות מרדכי ט"ו ס"ח) אם צריכים לתסם לו יין, ומלא ישראל וחסם האיננו יהודי ומוטב שיתנסף הין משיתחלל שבת, עד כאן. וכתב בדרוכי משה (אות טו) שפיון שאסורו מדבריהם מקר, וגם אסורו קל מאד עד כאן, וגם בהשוכחו (ס"ג קכ"ד) ממיר רמ"א אפלו לחולה שאין בו ספנה לשהות סתם ינים, ועין בירדה דעה סימן קכ"ה סעיף י' דאפשר בלא נסוי, ועין סימן ש"ח סעיף י"ג, מגן אברהם (סק"ט). וט"ז (סק"ו) כתב דטוב יותר שישראל יחמם, כי אם יתנסף אז על כל טפה וטפה ששוקה נושה אסור כמו הטעם הנבלה,

באר היטב

טו * ויש להם שקר טוב. עין משנה ברורה (סק"ח) שכתבתי דמירי דכל אחד חשב שהוא יקרדי לחכרו, ומירי בחלי פהול, דאם לא כן מספיקא שאסור להרבות בגברי, ומי עירי זה מתא דמספקין אי קרי בתרי עקצין או קתא בתרי עקץ, אלא דחייא דאינו פהול חשבינו ככל דבר להקל החלול, וראיתי באליה רבה סעיף [קטן] א' שהביא בשם תשובת הרמ"א (ס"ט טז) דאפלו שנים יכולים לעשות מלאכה אחת כמו בחל, ונראה דמירי ששל יד שנים אפשר שקהא נגמרת המלאכה מהר, אבל בלא הכי אסור:

באר היטב

ולאו מנהג ותיקין הוא, דאף שיכול לעשות על ידי אינו יהודי מפל מקום הישראל וזון בדבר יותר, ולכן אם יש אפלו ספק הצלה ויש ספנה כבדור כל הנריו הרי זה משבחה: **יג (לח) וכן כ' פיוצא בנה.** כגון (טז) נפל תינוק לבור, עוקר חליא ומעלה, אף על פי שהוא מתקן בה מדרגה בשעת עקירתו. ונעל הדלת בפני התינוק, שוכר הדלת ומוציאו, אף על פי שהוא מפצל אותם כמין עצים שראויים למלאכה שנגעשים כמין נפרים או קסמין לתדלקה, אפלו הכי מטר השבירה שמה יבעת התינוק ונמות, ולא אמרנו שאפשר לקרקש להתינוק באגוזים כמחוזי עד שיביאו המפתח. ואפלו אם היה צריך להחליא ולהקסמין גם פן שרי, (י) כיון שאינו מכונן לזה: **יד (לט) שוחטים לו.** הרבה טעמים נאמרו על זה, (יח) יש אומרים משום דשבת התרה אצל פקיות נפש, ולכך שוחטין לו פרוך ששוחטין ביום טוב, ואפלו אסור דרבנן אין מאכילין אותו במקום שאפשר לו לשחט משעם זה. (יט) אבל הרבה ראשונים פתבו דשבת רק דחזיה היא, (כ) אלא הטעם הוא דשמה יהיה קץ באכילת נבלה ולא יאכל ויתנסף. ובבית יוסף (ד"ה היה) הביא עוד טעם בשם הר"ן (יומא ד: ד"ה גורסין), דבנבלה עובר על כל פזיה ממנה וחמיר באסור לאו דשבת, ועוד טעם עין שם. ולפי זה בודאי מוטב לעבר ולהושיט לו אסור דרבנן משנחלל שבת באסור סקילה. והנה אם החולה אומר שאין קץ באכילת נבלה, ויש נבלה מוזמן לפניו, אם מטר לשחט עבדו עין באחרונים, ונעל ביום לענין קטן בודאי נראה דטוב יותר להאכילו בשר נבלה ולא ישחט אדם עבדו בשבת. כתב בהגהות מרדכי (ס"ח ס"ח) אם צריך להרתיח יין עבדו חולה, ומלא ישראל וחסם האיננו יהודי ומוטב שיתנסף הין משיתחלל שבת, והטעם עין בדרוכי משה (אות טז) שכתב פיון שאסור סתם ינים אינו אלא מדרבנן, וגם אסורו קל ואין החולה קץ בו לא דמי לנבלה, ולכך מוטב שיחם האיננו יהודי אם הוא מוזמן לפניו שלא ישחט על ידי זה וכנ"ל בסעיף י"ב בהג"ה. (כ) ותו דנקמא לן בירדה דעה סימן קכ"ה סעיף י' דאינו יהודי המוליד כלי פתוח וישראל משמרו שלא יתנסף שרי, אם פן אפשר לתקמו על ידי אינו יהודי בלי נסוין. (כג) ומפלי מקום הנבלה פחולה שישיש בו ספנה להחם בעצמו, אין למחות בידו דיש לו על מי לתקפו עין בטה"ו בסעיף קטן (ד') (ה'): **טו (מ) ורצו עשרה.** שכל אחד חשב שהוא יקרדי, ועין בגאר הילכה (מא) והביאו לו (מב) אפלו הכריא, אפלו הכי פלם פטורים מתקאת משום **בראשונה.** פרוש שהביאו לו (מג) בנה אחר זה, וכבר אכל ממה שהביא לו הראשון והכריא, אפלו הכי פלם פטורים מתקאת משום דכל אחד חשב שהוא יקרדי, ולא לכד שפטורים, אלא יש להם גם שקר טוב עבור מחשבתם הטובה: **טז (מג) שישיש בו שישיש.** דבנה ממעט החלול שאינו קוצר אלא פעם אחת: (מד) לא יקרתי אלא אחד: דרבוי בשעורא שלא לצורך אסור. ומקאן נראה פשוט

שער הדין

יג (טז) נקרא יומא כ"ד. והבא כגון אברהם (סק"ח) אך שסם שבהגהות מרדכי (ס"ח ס"ח) משמע קצת דאין להקל בזה, והאליה רבה (ס"ג י"ט) פאן בנה, עין שם: (פ) פרי מגדים (וא"א סק"ח) בשם הלחם משנה (סי' ה"י"ח) עין שם. אולם בעקר דבר זה יש דעות בין הראשונים, כי הנה בחדושי רבי עקיבא אינו הביא בשם הר"ן (כפ"ל לה) ד"ה חזון השני (השני) להקל בנה, וכן בבבל הלכות גדולות הפרק כ"ג מהלכות שבת גורם בטווא דיומא אף על גב דמתקנן לעוד כוונתי וכן באידן כולוהו וכן ברקע סימן קטב דיומא אף על פי שמתקנן למלאכה ולהציל הרי זה משבחה. אכן ברירי (יומא ה') וברא"ש (שם פ"ח ס"י טז) הנקרא ואף על גב דמתכר בשיפי, ואחר הר"ף נמשך גם הרמב"ם (פ"ב ה"ח) שלא הוזכר ואף על פי שמכונן לזה, ונשמט

משנה ככורג - חלק 2
ז"א וז"ב גמרא

ז טור וכן כתב הרא"ש
בבב"ב ב' דעובדה ונה
פ"ו ח' וקרוי כפרת י"ד
דשבת פ"ס ח' טור
מדברי תורק"ם (פ"ה ה"ו)
ט תרין כפרת י"ד
דשבת פ"ס י' טור ק"ס
תורק"ן (תורת האדם ט"ו
המיוחס). כ' פ"ס ב"ס
תורק"ם כפרת י"ד דשבת
ל' שבת קכ"ט
י"א מ' רבנו ירושם
נתיב ז' ה"ח ב"ס תר"ם
מ"ה שבת פ"ק (כ"א)
כ"ב (ת"ו) וקרוי כפרת י"ד
דעובדה ונה ו' ר"ה י'
א"ת"ה ז' שבת ק"ח ונתיב

מחמת חליו למשכב (מה) ואין בו סכנה, הגה: או שיש לו מחוש שמצטער ויחלה מפניו כל גופו, שאז אף על פי שהולך נכפל למשכב דמי (המגיד פ"ק ב' ה"א), (פ) (מ) אומרים לאינו יהודי (מו) לעשות לו רפואה, אבל אין מחללין עליו את השבת באסור דאורייתא, (מח) ואפלו יש בו סכנת (מט) אכר. והחלל עליו ישראל (נ) באסור דרבנן בדינים, ה"ש מתירום (נא) אפלו אין בו סכנת (נג) אכר, ה"ש אומרים שאם יש בו סכנת אכר עושיין בשנוי, ואם אין בו סכנת אכר אין עושיין, ה"ש אומרים שאם אין בו סכנת אכר אין עושיין בשנוי, ואם יש בו סכנת אכר עושיין בלא שנוי, ה"ש אומרים אפלו יש בו סכנת אכר אין עושיין לו דבר שהוא (נה) נסמך למלאכה דאורייתא, ודברים (נו) שאין בהם סמך מלאכה עושיין אפלו אין בו סכנת אכר, ודברי (נד) הסברא השלישית נראין. הגה: (נה) מותר לומר לאינו יהודי לעשות (ו) תבשיל לקטן שאין לו מה לאכל, דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי (רכ"ו) ירוחם נתיב י"ב חלק ט' ורמב"ם (פ"ב ה"ב) ורשב"א (משנת סבת ב"ב ד"ה דמי פ"ה ט"ז). וכל שאסור לעשות על ידי ישראל, אפלו על ידי החולה בעצמו אסור, אבל כשעושה לו האיני יהודי (נט) מותר (י"א) לחולה (ס) לסייעו קצת, דמסייע (סא) אין בו ממש (בית יוסף (פ"ב ה"ב) ורשב"א גמרא ביצה דף כ"ב (ט"ב): **ל' יח' להקוי דם (כב) ונצטטן, עושים לו מדורה אפלו בתקופת תמוז:** י"א מחולה שאין בו סכנה (י"ב) (סג) מותר בכשולוי אינם יהודים: כ' יאין נוהגין יין

(סד) לחוף העין, ולתו
(סו) מותר. (י"ג) (י"ד) ערוך
אדם (י"ה) (סח) קילורין ו
עמיץ ופתח, (סט) ק"ל:
שבת איכא היפרא:
שהוא נמוח, ה' ואפלו
וחמין (ע"ו) מערבים יח
ושותת ויורד לתוכה:
כדי שלא יקרטו הפגן
מעולם על המפה,
כד יוהגים עלה על
(זא"ן) נוהגין (פ) גמי על

אם תקרא, ט"ז (פ"ב י"ג) וצ"ח
כ' (י"ג) ורק תפ"ל. כל שלא טעו
מכין, ואם רוחץ פיו בפנים אחר
דמי שלא יכול לפתח העינים ו'
לפתח עינים מכין, וכן כתב הב

קני"ה (פ"ג), שאני בשול א'
מגדים (א"א ס"ק י"א). וגם
ומה שנשאר למוציא ש
שאפשר לבשל לו אז על
מדרבן דיו אם מגעילו
(מ"ב) והסומך עליהו לענין
שחיקת סממנים: (סד) א'
דעביד נרש"י (פ"ח: ד"ה על)
טעם כלום משנעור שהוא
ש"י, אף שמערב בו ר'
כ"א (סח) קיורין, ונוקא
רצונו לומר (מ"ג) דהוא ה'
קששו כסע"ף כ' משום
עושים פן אלא לרפואה
בסיכה בשמן, ולא מוכח
דבגמרא מיה ג"ס במדינותי
(ט"ו של): **(עב) דליכא ז'**
שלי"ב סע"ף ב', אפלו הג'
לכד, משמע ממנו אכריה
גם פן אסור משום סח"ג
הדין (מ"ו) אם המוך ה"ה
מלתא דרפואה נרש"י י'
בט"ז (ס"ק י"ו) שכתב דהא
(ס"ק כ"ד). וענין בסימן ש"ו
עיון: **כ"ד** (ע"ט) הויז מ'ן
חלוק בגמיה בין לח ללב

י"א (ל"ב) פ"ס (משי"ו סק"ו): (ל) (מ) יורה דעה סימן
א"ה"כ ס"ו: (מ"ג) מותר דעה סימן
קמ"א"ה (ב"ק ה"ב) ב"ב ט"ו ד"ה ו'
יהודים, וכן דעת התורה הכפ'
שכתב דקופות שבת (פ"ב כ"ה) ו'
ס"ק ט"ו, על כל פנים לענין ה'
כלל ס"ט ס"ט: **כ' (מ"ג)** וענין כד

באר היטב

אינו יכול לעשות בלתי ישראל אסור. ומשמע פ"ס דאפלו במלאכה דאורייתא מסייע
אין בו ממש, מ"ג אברהם (פ"ב ה"ב) וכתב בט"ז (פ"ב י"ג) כ"כ קמ"ב דהסייע מתנה דוקא
בשעה שנתנו יהודי עוסק בה, ולא שיקדים לפניו כלל, ע"ז מ"ג אברהם בסע"ף קטן
ב'. וכתב עוד דמלשון זה משמע דנוקא להחולה חסר בסיוע קצת אבל לא לאחיה
ואינו יודע בה טעם לחלוק. ונראה דלא דוקא קאמר לחולה אלא הוא הדין באחיה
ע"ז פ"ס: **י"א** (י"ב) מותר, ואם נשאר למוציא שבת אסור לקרא ואפלו לדידיה

משנה ברורה

אסור לעשות בעצמו, (ל"ג) אם לא היכי דאי אפשר לעשות על ידי
אינו יהודי מודו לדעה השלישית דמותר על ידי ישראל בשנוי:
(נ"ד) עושיין בשנוי. הינו האסור דרבנן ואין צריך לחפש אחר אינו
יהודי: (נ"ה) נסמך למלאכה דאורייתא. כגון לכחל על לא לאחיה
החלי שאין בו סכנה ויכדלעיל בסע"ף ט"ו, שהוא כפוח"ב:
(נ"ו) שאין בהם וכו'. כגון הני שמבארין בסע"ף מ"ג ע"ז פ"ס:
(נ"ז) הסברא השלישית. הינו שמותר לעשות אפלו כל השבוחים,
ו"ק על ידי שנוי אם הוא חלי כל הגוף ואין בו סכנת אכר, ואם
יש בו סכנת אכר אין צריך שנוי כלל, וכן פרשו הט"ז (פ"ב י"ג)
ומ"ג אברהם (פ"ב ה"ב), וכן כתב הגר"א שדעה זו עקר שהיא דעת
רב הפוסקים: (נ"ח) מותר. ואם (נ"ט) אין התינוק רוצה לאכל פי אם
על ידי אמו, מותר לאם להאכילו אפלו חלבו אינו יהודי ובשלו אף
על גב דמטלטלת מקצה, (ל"ג) וע"ז בפ"י מגדים (א"א ס"ק ט"ו) דמצד
קצת דבדי שנוי. כתב בח"י א"דס (ש"ס ס"ט) צריך לזהר שלא למן
המאכל בעצמו לקרנה, דאחד נותן מים ואחד שופת את הקרנה
הראשון פטור אבל אסור: (נ"ט) מותר דח"ו"ה. לאו דנוקא חולה
(ל"ג) והוא הדין אחר, אלא דאורחא דמלתא נקט: (ס) פ"סינו קצת.
הינו היכא שכלאו הכי נמי מתעבדא אלא שמסייע עט, כגון אינו
יהודי שפוחל את העין וישראל סוגר ופותח את העין שיכנס בו
הכחול, אבל אם אינו יכול לעשות בלתי ישראל אסור. ומשמע
דאפלו במלאכה דאורייתא מסייע אין בו ממש ומ"ג אברהם (פ"ב
ט"ו): (ס"א) אין בו ממש. ע"ז בט"ז (פ"ב י"ג) במה שכתב ב"ה, וע"ז
לעיל במשנה ברורה סע"ף קטן י"א שהרבה אחרונים חולקים על
זה: **י"ח** (ס"ב) ונצטטן. משום דסקנה הוא פסתמא ואפלו על ידי
ישראל ש"י, (ל"ג) והוא הדין לשאר חלי שיש בו סכנה אם קר לו
עושיין מדורה להתחמם, דסתם חולה מספן הוא אצל צנה, (ל"ג) ואם
אפשר על ידי אינו יהודי יעשה על ידי אינו יהודי: **י"א** (ס"ג) מותר
בכשולוי אינם יהודים. ואף על גב דשאר אסורי דרבנן אסור
לחולה שאין בו סכנה לאכל ולשחות כדאיתא ביו"ה דעה סימן

שער הצינון

י"ו (מ"ג) מ"ג אברהם (פ"ב ה"ב) ב"ס (פ"ב ח"ד) ו' (כ"ב) רמב"ם פ"ק ב' מהלכות שבת (ה"ח): (ט"ו) פשוט: (ס"ז) אפלו דבר שהוא נסמך למלאכה דאורייתא דלדעה
רביעית אסור: (ס"ח) מ"ג אברהם (פ"ב ה"ב) וישראי אחרונים: (מ"ט) מ"ג אברהם (פ"ב ה"ב) בשם המגיד משנה (ש"ס) שהוא דעה זו. וכן כתב הגר"א: (ל"ג) מ"ג אברהם (ש"ס) וקרוי
מגדים: (ל"ד) הגר"א: (ל"ט) פ"ס: (נ"ג) אסור ונחמ' וכלל ו' ט"ו (ט"ז) ומ"ג אברהם (פ"ב ט"ו): (ל"ה) ולפי דבריו מושב דלא תקשה מלעיל ש"ס סע"ף א', ע"ז פ"ס: (ל"ה) ט"ז וי"ח
י"א: (ל"ו) וכן בבאור הגר"א שכל הפוסקים חולקין על הרמב"ם (ש"ס ה"ח) שכתמיד כוה, וכן פסק הב"ח ואלהי רבה לקמן בסימן ש"ל סע"ף ו' (ב"ה ס"ה) וי"ח (ב"ה):
(ל"ג) פ"ס:

הלכות יום הכפורים סימן תריג

(ב) לרְחָצָם, (ג) שלא אָסְרוּ אֶלָּא רְחִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג: (ג) נוטל אדם ידיו שחרית ומקריף על נטילת ידים, ויזהר שלא ישל אלא עד סוף קשרי אצבעותיו (ולא יכנו להנאת רחיצה רק להעביר הרוח רעה מעל הידים) (הגהות מיימוני פ"ג אות ט): (ד) ואם הטיל מים (ג) וישפשף בידו, או עשה צרכיו וקנח, קמה לרחץ, דקחה ליה ידיו מלקבלות (ורחץ עד סוף קשרי אצבעותיו). (ה) * ואם רוצה להתפלל, אפלו לא קנח נמי ומת לטל (ו) עד סוף קשרי אצבעותיו. הנה: וכן (ז) פתח העולה לדוכן (ז) נוטל ידיו אף על פי שהן טהורות, (ח) דכל רב רחיצה שאינו נכונן בזה לתענוג מתרת (הגהות מיימוני פרק ב' ג') מהלכות יום כיפור (עט) ומהרי"ל (מנצ'ט), ולכן אפלו בא מן הדרך ורגליו פחות מתר לרחץ (בית יוסף ד"ה מה הימני) בשם הגהות מיימוני (עט אות ז) וס"מ"ג (לאון ט) וטור הלכות תשעה באב (פ"ה פקח): (י) מי שהוא אסטיגס ואין דעתו מושבת עליו עד שיקנח פניו במים, ומת. הנה: (ט) ונהגו כזה להקמיר, ואפלו ברחיצת העינים (י) שהיא קצת (ה) רפואה נהגו להקמיר (מהרי"ל ע"ט). ואסור לרחץ (יא) פני ביום הכפורים כמו שנתבאר לעיל סימן תקס"ז ע"פ ג': ה"ה הוהלף לבית המדרש, או

באר היטב

(ג) לרְחָצָם. ויזהר שלא ישל אלא מקום המטנף בלבד. ובכ"ס (פי' הר"ם) מנן אברהם (ס'ק"ג): (ד) וישפשף. משמע אבל בלא שפשוף אין לטל ידים רק אם רוצה להתפלל כמו שכתב אחר זה. (ע"ז ס'ק"ג) כתב כן דצריך לברך אשר יצא. ויטל

באר היטב

מקומות המטנפים כל אחד בפני עצמו, ומת לרַחֵץ על גופו בפעם אחת בכדי להסיר הלכלוף שעליו. ובשרותיו מתמת טנפו, וכן שאינו להנאת רחיצה רק להעביר הלכלוף, ויבדל ויפן בסוף קצת ב' (נאחרונים): (ב) שלא אָסְרוּ אֶלָּא רְחִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג. מלשון זה משמע (א) דאם הוצעה הרבה ורוצה לרחץ להעביר הוצעה מתר, כיון שאינה רחיצה של תענוג. (ז) ומקל מקום מי שאינו אסטיגס ואין צריך לרחיצה זו כל קנה, וכן להקמיר שלא לרחץ בשביל העברת הוצעה, כמו שאסור לסוף בשמן להעביר ההוצעה, כמו שמבאר בסימן תר"ד (ס"א): (ג) נוטל אדם ידיו שחרית. וידוכן ככל השנה שלש פעמים, (ה) כיון דכלא זה לא יכול לגע בידיו לפה ולעינים ולאין משום סכנה, לא גרע מאם היה מלקלף בטיט וכיו', אבל פניו לא ירחץ קלל, ועין לקמן בסעיף ד': (ד) וישפשף בידו או עשה צרכיו וקנח וכיו'. מלשון זה משמע דאם לא קנח בגדולים ולא שפשף בקטנים אסור לו לרחץ, ובקאמת יש מחלוקת הפוסקים בזה, דיש אומרים דאפלו לא קנח ושפשף יש לו לרחץ ידיו משום 'הכונן לקראת אלקיו וישראל' (עמוס ד יב) דקא צריך לברך אשר יצא, ועל פנ הספימו (ו) האחרונים ויבדו לקבלת חן מאלהים וישפשוף בידיו להוציא נפשיה מפלוגמא, דבזה לכלי עלמא מתר לרחץ. במה דברים אמורים בלי יום הכפורים אחר התפלה, אבל ביום (י) שמתפללין כל היום, אם הטיל מים אף על פי שלא שפשף או שעשה צרכיו אף שלא קנח, מתר לטל ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ויבדל קמיה: (ה) ואם רוצה להתפלל אפלו לא קנח וכיו'. משמע מזה דאם לא עשה צרכיו קלל אין לו לטל ידים בשביל תפלה בלבד, אף דמבאר לעיל בסימן רל"ג סעיף ב' דבשביל תפלה בלבד מקנה לטל ידים, (ט) הכא משום חמר יום הכפורים חשש לאותן הפוסקים דבטיט קבלו לא תקנו לטל ידים, פי אם בשחרית משום דנעשה בקריה תדשה: (ו) עד סוף קשרי אצבעותיו. ולא יותר, (ט) אפלו עשה צרכיו וקנח. ועין בדרך החיים (איסור רחיצה ס"א) שהוא הדין אם נגע בגופו במקומות המטנפים ששם הוא מקום וצה, אפלו לא נגע רק באצבע אחת צריך לרחץ כל ידו עד קשרי אצבעותיו. ואם נגע בידו בטיט או ברפש אין צריך לרחץ רק מקום המלקלף בלבד. והנינו אפלו לתפלה: (ז) נוטל ידיו. והנטילה הוא (י) עד הפרק, במבאר לעיל בסימן קכ"ח סעיף ר' נתני אדם (כ"ל קמה ס"א) בשם אליה רבה (ס'ק"ד): (ח) דקף רב רחיצה וכיו'. עין במאמר מרדכי (ס'ק"ב) שנתקשה על סבת רב', וגם בהנהגת מיימוני ליכא סבת רב עין שם: (ט) ונהגו כזה להקמיר. ואם פניו מלקלף קצת או שיש לו לפלוף על צינו, (ט) וכול ללחלה אצבעו במים ורחץ, במקום הלכלוף או בכדי להעביר הלכלוף, רק יזהר שלא לרחץ רק מקום המלקלף בלבד: (י) שהיא קצת רפואה. אבל משום (ט) רפואה גמורה מתר לרחץ במקום (ג) שאין אסור משום רפואה בשבת ועל דרך שנתבאר בסימן שכ"ח (ס"ט), ולא גרע ממי שבת מן הדרך ורגליו פחות: (יא) פניו. שמא יבלע קצת

שער היצוי

(ג) לבוש ומנן אברהם (ס'ק"ג) בסימן תר"ד בראשו, וכן כתב אליה רבה (ע"ט ס'ק"א) בשם שבלי הלגט (פ"ר ט"ז) וכן כתב מאמר מרדכי (ע"ט ס'ק"א) בשם רבנו ג' (ס"ג ה"ט): (ד) מטה אפרים (ס"ב) שכתב להחלף לחש לרעה הביח (ס"א) והט"ז (ס'ק"ג) והפרי תוד שחמיריו בזה, ונזקתם הא דקאמר הטור והשלחו ערוך שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג לא וקא ואתי רק לאפוקי היכי דרחיצה היה רק להעביר הלכלוף: (ב) וגם דסתם ידים מלקבלות הן בבקרא, שחרי אינו נזהר כל הלילה מפגע בית הסתרים (טור): ג (ו) ב"ח (ס"ב) ומנן אברהם (ס'ק"ג) ושארי אחרונים: (ז) מנן אברהם (ס"ט) ורצונו לומר דקא יתייה צריך להתפלל מוסף ומנחה ונעילה, ומשום שאר דברי קדושה כגון תפלות ופסוקים שאנו אומרים או משום לברך אשר יצא בלבד, כבר כתב דטוב שישפשוף בידיו להוציא נפשיה מפלוגמא, ונהו דעת המנן אברהם והרבה אחרונים. ועין בסימן חק"ד בשערי תשובה (פ"ה אות ט) מה שהביא דעת ושב בהנהגתו (ס"ג) כענין זה: (ח) אף דרעה תר"ץ וכו' ד"ה ה"ח המובא בבית יוסף ד"ה ג' משמע דבשביל תפלה בלבד גם בן יש לו לטל ידיו, מקל מקום למעשה הקמיר הבית יוסף, וכתב בוטניו שאינו כל היום בבית הנכנס יש לומר בקשיטות דבשביל

הנהגת כבודו ואלו ואלו

למי
קטנה
והוא
ראויין
מעט
אפיקין
קמו
כל או
ראם
מתר
ס'ק"ה
באכלין
אפלו
נזקתו
בפעם
הצט
סטור
ד'ק
ג'מנן
שנה
קים
ק'י
ע'ינן
מלא
הוא
י'יא
שם
פ'ח
מן
ארץ
י'מה
י'א:
ג'קר
מ'י
ב'ר
אין
ח'ח
פ'י
א'תי
ב'א
ס'וק
א'בי

כדי רחיצה לא חיישינן מ"מ מעט לסחיטה חיישינן [וא"ש למ"ש המג"א סק"י"א]:

מצונן, כיון שאין באלו מים אין בהם חשש רחיצה:

ט (ב) וכתב הרמב"ם שם (ה"ט) דהחולה רוחץ כדרכו אע"פ שאינו מסוכן. עכ"ל. מפני שרחיצת החולה אינו לתענוג אלא לבריאות הגוף או לרחוץ איזה טינוף, אבל כל שאינו לבריאת הגוף ולא להסרת טינוף וודאי גם בחולה אסור. והיולדת שהיא תדירה בדמים פשיטא שיכולה לרחוץ בשרה הן מפני שהיא כחולה והן מפני להסרת טינוף. ופשוט הוא דלמי שאחזתו השבץ ביום הכיפורים דמותר לרחוץ פניו וידיו ושאר מקומות ולשפוף מים על ראשו להסיר ממנו השבץ, דזהו כמחלה גמורה: [

יא וכן אפילו רחיצה ממש כל שניכר שאינו לתענוג רחיצה אלא שמוכרח לזה דרך הילוכו, כגון ההולך ביום הכיפורים לביה המדרש או להקביל פני אביו או רבו או מי שגדול ממנו בחכמה שהיו בעבר הנהר, או לשאר צרכי מצוה שצריך לעבור דרך מים, עובר ואינו חושש, שאין זה רחיצה של תענוג. ויכול לעבור במים עד צוארו, בין בהליכה בין בחזרה, שאם לא תתיר לו בחזרה אף הוא לא ילך ואתי לאמנועי ממצוה. והצריכו חז"ל (טו) שלא יגביה שולי חלוקו על זרועו ויוציא ידו מתחת שפת חלוקו, מפני שכן דרך לעשות בחול ואנן חיישינן שלא יבא לידי סחיטה לפיכך הצרכנוהו שלא יעשה כן כבחול, וע"י שינוי זה יזכור שיום הכיפורים הוא ולא יבא לידי סחיטה. וזהו כשאין המים רודפים ואין סכנה בזה כשילך עד צוארו במים, דכשרדיפי מיא אסור לאדם אפילו בחול לילך בעומק למעלה ממתנים, דכשרדיפי מיא יכול לטבוע מזרם המים ואסור לאדם להעמיד עצמו במקום סכנה. ודווקא הילוך במים מותר אבל לשוט אסור, שהרי אסור לשוט בשבת וי"ט ויום הכיפורים משום שבות, וכן במעבורת אסור, ולא דמי לרחיצה שהתירו לו, דאין זה רחיצה כיון שאינו של תענוג, אבל שיוט בכל עניין אסור, וזהו טעמו של בה"ג שהביא הטור [והטור הקשה מאי שנא מרחיפה והצ"י והצ"ח והט"ז סק"ד טרמו למרן ע"ש, והמיון פשוט כמ"ש]:

י וב"ל גדול הוא ביום הכיפורים דכל רחיצה שאינה לתענוג מותר, ולכן שנינו במשנה (פ"ח מ"ב) המלך והכלה ירחצו את פניהם, מלך משום מלך ביפיו תחזינה עיניך (שע"כ ג' פ) ואין זה לתענוג, והכלה כל ל' יום מחופתה כדי שלא תתגנה על בעלה, ואין זה לתענוג. ויותר מל' יום פשיטא דהיא ככל הנשים, דבכל דבר שמחה או להיפך באבלות נמשך עד שלשים ולא יותר ונזהר ממוחן קושי המג"א סק"י"ג. ולהיפך לשם תענוג אסור אפילו שלא ברחיצה גמורה כגון להצטנן בטיט לח אם הוא טופח על מנת להטפוח. ואסור להצטנן בכלים שיש בהם מים, ולא מיבעיא כשהם מליאים שיש לחוש שהמים ישפכו על הגוף, אלא אפילו חסירים אסור, דאם הכלי של חרס אסור מטעם שהיא פולטת פליטת לחלוחית חוצה, ובשל מתכת שאינה מפלטת חיישינן שמא מתוך שהיא חלקה תשתמט מן היד ויפלו עליו המים. אבל בכלים ריקים מותר להצטנן, וכן בפירות, וכן להחזיק תינוק אצלו כשהוא

יב ורבינו הב"י בסעיף ו' כתב וזה לשונו: הא דשרי לעבור בגופו במים לדבר מצוה, דווקא לעבור בגופו במים עצמן, אבל לעבור בספינה קטנה יש מי שאוסר. עכ"ל.

פסקי משנה ברורה

[דן במשנ"ב (סק"ה) כתב על דברי הרמ"א: אבל מותר לקנח ידיו ורגליו עי"כ במפה ולמחר מעבירה על עינו דהיא עדיין לחה קצת, דבזה לא חיישינן לסחיטה. [דן במשנ"ב (סק"ו): כתב הח"א נראה שזה היה בזמניהם שלא היו בבהכ"נ כל היום אבל בזה"ז שאינו רואה אותה כל היום לא שמעתי שנוהגין בזה היתר. וכן במשנ"ב

(סק"ז): ודווקא כשאין לו דרך אחרת להגיע שם למחוז חפצו. וכן במשנ"ב (סק"ח) ושעה"צ (סק"ט) כתב דטעם השו"ע שכתב ובלבד שלא וכו' להגביה שולי חלוקו על זרועו: דע"ז אינו נראה כמלבוש אלא כנושאה על כתפו. ויש שכתבו משום שינוי וכו' ולפי"ז אפילו להגביה חלוקו מעט כדרך שעושין כל עוברי המים בחול, אסור, וטעם זה

וכתב יש מי שאוסר משום ז בשם בה"ג והקשה עליו ד' אמנם לפי מה שכתבנו אין אסור וגם הטור רק תמה על עליו להינא [וכן כמנ הכ"מ, וע כמ"ש הט"ז (סק"ד) כשמו ע"ש, ומו סק"ח ע"ש]

יג וכן ההולך לשמור פיר במים בהליכה אבל לא שייך להתיר סופן מפני ירצה לילך לית לן בה, א דאין זה רחיצה של תענוג, הפסד ממון כיון דאין בזה דמותר לעבור במים אפילו ו להקיף ביבשה מותר לעבוע עדיף טפוח

יד וכתבו הטור והשו"ע כ לעבור במים תלמידו. עכ"ל. והרמב"ם ל זה, ובגמרא [עו:] הוה בעיא מי שתמה דהא ספיקא דרב לחומרא [ט"ז סק"ו], ונ"ל בשו לה להש"ס, הא כיון שאינה אלא דהעניין כן הוא דווד

תריד

א א סיכה אסורה לגמרי, והיין הראש באיזה דב מקצת גופו ואפילו אבר א אבר. אך כשהוא חולה אפ וצריך הסיכה לרפואתו, מו שהותרה לרפואה כמ"ש בו

סתם המחבר לעיל בסי' ש"א ו [דן במשנ"ב (סק"ט): והאחרונים ולא לעבור. [טז במשנ"ב (פי' טז) שצריך לו רבו באיזה דברים וכו' לעבור בנהר, ובספר תוספת שבת מסתפק באיזה דבר והולך לשא

מקומו פריזאנון

Emden, Jacob

14

ספר

מור וקציעה

על טור ובית יוסף
חלק אורח חיים
ישא מדברותיו
ועל השלחן ערוך ונושאי כליו
יפרוש כנפיו

חברו הגאון הגדול סבא קדישא לוחם מלחמות ה'
מוהר"ר **יעקב** זצ"ל אב"ד **עמדין** המכונה **יעב"ץ**
בן הגאון הגדול מופת הדור רשכבה"ג נזר החכמים
מוהר"ר **צבי אשכנזי** זצ"ל
מח"ס שו"ת **חכם צבי**

נערך ונסדר מחדש בעזה"י עם מהדורא בתרא מכת"י המחבר בתוספת
מראי מקומות והערות, הגהות והערות גדולי ישראל, מבואות

בעריכת

הרב אברהם יעקב בומבך

ראש המערכת:

הרב יעקב יוסף שכטר

רב קהילת המרכז היהודי בניו יורק

מכון ירושלים • תשנ"ו

סרטן, ואין כאן אלא שלמים, לועסן בשניו ומערבן במשקה כלאחר יד דרך שינוי, ולא יטרופ בכלי, אלא משכשך בלבד.

שם. כתב הר"ן כו' דכי שרי ע"י גוי כו'. צ"ע דמשווי שבות הנעשה ע"י ישראל, לשבות דאמירה לגוי, ולא שאני ליה בין שבות דאית ביה מעשה, לשבות דלית ביה מעשה, כדמפליג תלמודא. לכן נ"ל שאין הוכחה זו (שכתובה הר"ן והה"מ בפשיטות כל כך) מכרחת כלל.

ס"פ אע"פ [כתובות סה, ב] אמרינן סתם מניקה חולה היא. ופשוט א"כ שעושיין לה כל צרכיה ע"י גוי. ועדיפא מקטן גרידא דחשבינן לה חולה⁵. כ"ש היכא דאיכא תרתי. גם נ"ל דה"ה מעוברת.

ע"ד. ושמואל אמר נותן. צ"ל*.

שם. אמנא ליה. צ"ל.

[קב:] שם סוף העמוד. כתוב בשבלי הלקט כו'. נראה שזה נכתב כאן שלא במקומו, ומפסיק בין הפרקים. וצ"ל כאן (הלשון שאחר שתי שטות) נמצא דגם להרי"ף כו', אחר"כ צ"ל כתוב בשבלי כו'.

ומ"ש הרב"י ואינו יודע מנ"ל לחלק בין הויד כו'. תמיהא דלא ידע מר שהלשון עצמו צוות כך, דפרשה משמע ודאי מעצמה פרשה, לא ע"י אדם במזיד ומתכוין, דא"כ הול"ל רטיה שהפרישה או שהופרשה (דמשמע ע"י אדם) או שסלקה, אבל שפרשה פועל עומד הוא, ואין לו משמעות אחר אלא כמ"ש בעל הדברות וק"ל. ומכאן נראה דנ"מ בכמה מקומות לדינא, מהבנת לה"ק בדקדוקו האמיתי⁶.

ופשוט שכל דיני רטיה שנזכרו בשני סעיפים הללו, הוא כשאין במכה אפילו חשש סכנת אבר בלבד, שכבר נזכר למעלה במקום סכנת אבר, וכן היכא דחלה כל גופו ממנה, אם אי אפשר בשנוי, עושיין לו דבר שבות אף בלי שנוי, וכל היכא דאיכא צערא טובא אין מדקדקין בשבותין (דבמקום צערא לא גזרו רבנן) אם השנוי גורם שיהוי ועכוב, אלא דהיכא דאפשר בגוי ודאי עדיף, ואצ"ל דלא איירי השתא במקום שיש סכנת נפש, או אפי' ספק, שהרי כבר נתבאר שמצוה לישראל לדחות שבת בשבילו בכל ענין.

ולתת קורי עכביש על מקום חתך בסכין, כדי לעצור דם⁷, נראה לי דלא שפיר דמי, אפי' תימא דאינו מרפא,

4. במג"א כתב כשם ד"מ שאין החולה קץ בו. וצ"ע.
5. רבינו הגאון המחבר ז"ל פשיטא ליה לפסוק דמחלין שבת ע"י נכרי למניקה, מגמ' הנ"ל. ולע"ד צריכה רבה. דלפי הנראה לא קיי"ל להלכה כהך דחייה דגמ' דסתם מניקה חולה. יעויין היטב בר"ן כתובות שם. ומש"כ עליו במשנה למלך פ"ב מאישות הי"ד ובהגהת מל"מ שם. ובאבני מילואים אה"ע סי' ע"א. ובהפלאה כתובות שם במש"כ ולא שמעינן דסתם מניקה חולה היא. יעו"ש היטב. ובשו"ע אה"ע סי' ע"א וס"ד ובה"מ וב"ש שם. ועיין או"ח סי' תקנ"ד סי"ה עוברות ומניקות מתענות וכו' ובס"ו חיה כל שלשים וכו' מאכילין אותו מיד דבמקום חולי לא גזרו רבנן. ובט"ז שם (ס"ד ד')

אפשר דמקרקיש ליה באגוזים מבחוץ. ונראה שנקרא תנוק לענין זה, כל שצריך לאמו, וסתמו כבר שית שיוצא בעירוב אמו. ואם יש לחוש שיבעת ויפחד, אפילו הוה גדול מזה, יש להקל בספק נפשות. ונ"ל אם אין שהוי ועכוב יותר בקריאת אומן גוי לפתוח המנעול, ממה שיצטרך לעסוק בשבירת הדלת, טוב יותר לעשות כך ע"י הגוי היודע לפתוח המנעול, ואין לישראל הכרה בו (ואי איכא ישראל דידע בהכי, ודאי דעדיף נמי, מלעסוק בשבירה). ולא שייך בהא חששה דעצלות, שעומדים על גביו, וגם לא מרע נפשיה, ושבירת הדלת אינו נוח וקל להעשות כמוהו מהר, הלכך הכי עדיף ודאי. אם לא במקום שיש לחוש לאיחור ועכוב יותר בפתיחה, אז אין רשאיין להמתין עליה, ומצוה בישראל הזריו בשבירת הדלת.

שם (סק"ט). כתב בהגמ"ר אם צריכין לחמם לו יין ימלא [ישראל] ויחם הגוי כו'. לא הבינותי טעם חומרא זו באיסור שבת ולהקל מחמתה במגע יין נסך, אחר שכבר אמרו הזריו ה"ז משובח, ואין עושיין ע"י גוי היכא דאפשר בישראל, דמזדרו טפי. אי הכי דל איסור סתם יינם מהכא לגמרי, בלא"ה נמי צריך הישראל להחם לו, כ"ש בהצטרף אל זה, אף איסור כל דהו, שהחולה קץ בו⁴. גם הוראת רמ"א להתיר סתם יינם לחולה שאין בו סכנה, לא נהירא ולא מחוורא, כמ"ש במקומו ב"ד בס"ד.

[קא:] ע"ג [ד"ה ואין]. ואינו נעשה ע"י סמנין. עיין הלכה פסוקה כללי דינים הללו, ולפיהן עלה בדינינו, החושש בראשו, או בכרסו או בשנו, מיחוש מעט, לא הותר לעשות לו חמין ע"י גוי, ואף לא להביאן דרך כרמלית. ואם מצטער בו הרבה, ואין בו חולי ממש, הו"ל חולה שאין בו סכנה, אומר לגוי ועושה לו חמין, אם צריך להם, אבל ישראל אינו עושה לו (לא שנא אחר או החולה עצמו, כמש"ל) אפילו דבר של שבות. מכל מקום נ"ל דהיינו דווקא בדאפשר בגוי, מיהא בדליתייה, רשאי גם ישראל לעשות לו דבר שאין בו אלא שבות, במקום שהכאב גדול, כגון קלקול מעים וקרקור מוסר אכזרי, שקורין קאלי"ק, או פעמים שמיחוש ראש גורם כאב הרבה, כגון שנתמלא מוחו עשן ורפואתו ליתן לו סם המשלשל או המזיע, או המביא הקאה, אז ינוח לו ויקל הכאב, יוכל ישראל לתת לו. גם לתקן התרופה ע"י עירוב הסממנין הצריכין לכך, ע"י שנוי קצת, ובלבד שלא ישחוק סממנין, ואם אין מצוים סממנים שחוקין כגון שצריך לו עיני

עוד חזק בענין זה

ח"ש להחם יין לחולה ע"י גוי כו'

כללים בד"ץ חולה שאין בו סכנה

←

←

חשוב להוכיח בד"ץ ו

עוד נ"מ וס"ה

ד"ץ נ"מ קורי ע"מ חתך: והחטו

ט. ר"ח"ש [ונכח מליע] ט"ס
 [בשם רב טעיה] ורבינו
 ירוחם [נמידי] חלק י"ב
 [הגהות מרדכי שבת רמז טנג
 עמ, ג; הגהות מיימוניות ט"ס
 אות ג]:
 י. הגהות מרדכי פרק
 קמ"א לשנת [ט"ס] והגהות
 מיימוניות פרק ו' [ט"ס]:
 כ. מרדכי פרק קמ"א
 לשנת [רמז רמט] בשם
 סמ"ג, [סמ"ק] [סמ"ק רפג
 עמוד ט"ז]:
 ל. טור [עמוד רפג] בשם
 הרמב"ם [פרק ט']
 ההלכות שבת [הלכה ט']
 והרב המגיד [ט"ס] שזה
 מוכס מהגאונים,
 והגהות מרדכי [שבת רמז
 מדג] בשם ר"אז"י [סימן
 ש"א ד"ה מי האדם; ר"ן ט"ס
 נ, ט' ד"ה אהל]:

צינונים פ"מ"א

ג ב"י [עמוד רפ"ה כ"ה]
 בשם סמ"ג:
 ג רבינו ירוחם [נמידי ג]
 חלק י"ב [פג, ג] ב"י [סוף]
 סימן ש"ו [עמוד רפ"ה ד"ה
 כח רבינו ירוחם [הט"ו] ט"ו]:

הכמות פ"מ"א

[שם סוף ה] דבר שאינו
 פ"מ"א זכו, הנה כתיב
 ספר חמ"ס נסחמקו עכו"ס
 לעכו"ס אם נכשם שבת
 שבת, ואח"כ מלאהו בזה
 היטע [פ"ג ג] בשם ההוה
 יאיר קן, ועיין מה שכתבתי
 לך חג כתיב על י"ד
 הלכות כבוד משהו"ה סימן
 קצ"ט [טו ע"ס דעה מהורה
 קמ"א סוף סימן רפה], ועיין מה
 שכתבתי שם נדון על התמה
 אפרים [הלכות שלחן ושמעון
 סימן י"ח] דבשבת שבת הי
 לאוריאל, יש בזה שלמות
 לנכרי, בלש הנכרי הרשעון
 שכן לנכרי אחר אם היו לו דין
 שועל, כתבתי ג"כ שם דגם
 השני י' לו דין שועל על דגם
 ישראל, ע"ש ודוק:

יגה נדון המפורש כשי"ע
 דבר שאינו פ"מ"א זכו וזכו
 אכור פ"שבותו בשבת א"א
 שבות שבות מותר ישראל
 זכור לזכו פ"שבותו בשבת
 כ"ו, נ"ב, הנה טעם משה לדי
 יום כיפור, שהיה ממ צ"ח
 האמון לתקום שמתפלל, ו
 היה מקל הג המכסה
 הימלון מאחור, מיה
 מתפללן לבית שמת, זל, ולא
 זו ההניס יוחסו לנגם ט"ס
 יש פ"ש, והמרה לומר
 נכרי לעקוב השמלון בעיני
 ולא יהיה אהל שפת מזה לה,
 זכ"ה ר"ה דהמרה

ג אסור ליתן. [זה לשון (ה"ג"א) [הגהות מיימוניות] [שם ו
 אות ג], אסור ליתן לעכו"ס מעות בערב שבת שיקנה לו למחר ציוס
 השוק, ולא דמי למה שכחוב צימון רנ"ג [סוף ג] דשרי וצקימין
 רמ"ז [סוף ג], דהתם אס ירלה העכו"ס לא יעשה עד למחר ציוס
 המול, אבל הכל אי אפשר לו כי
 חס למחר ציוס השוק, עכ"ל. משמע
 כהדיא דאפילו אינו אומר (לומר)
 [לן] לקנות בשבת אסור כיון דאי
 אפשר לקנות כי חס בשבת,
 א"ל דאי אומר לו לקנות [בשבת]
 א"פילו [בכולה] [בכל
 השבוע] אסור, כמו שכחוב
 בהגהות מיימוניות [ט"ס], דדמי
 לפוסק לשבות [שבת י"ט, ט], עיין ט"ס
 שכתב שאין הימ"ר אלא לומר קנה
 לעצמך וכו'. וזה ברור, דלא כב"י
 [עמוד רפ"ה סוף ד"ה כח"ג], והוא הדין
 כשיום השוק בשבת אסור ליתן לו
 דבר למכור, וכן כתב בספר מנחת
 כהן [משמרת השבת שער א פ"ד],
 וכתב דברביעי ותמישי מותר, [ט"ז] כמו שכתבתי סימן [רנ"ו]
 [רמז] [ט"ז] [ס"ק ט] ורנ"ג [ס"ק ט]. וכתב בספר חסידים [סימן רסג]
 אל ידור אדם בעיר שיום השוק בשבת כי אי אפשר שלא יחטא,
 ואם השוק אינו בשכונת היהודים שרי (כנסת הגדולה ה"ה ט):
 ד וכן מותר ליתן. [עיין סימן רמ"ה סוף ה', והעולת שבת
 פ"ק ג] לא עיין ט"ס: דה מביית ישראל בשבת אסור. דעד
 כאן לא שרי אלא מצדו יוס קלת, אבל בשבת אסור, [ט"ז] כמו שכחוב
 סימן רנ"ג [סוף ג]. ועיין מה שכתבתי סימן ט"ה סוף כ"א [ס"ק
 ז] וסימן רמ"ז [ס"ק ג]: ו לענין העושה, לפי עשרו צממון,
 או צמלקות אס אין לו ממון [ט"ס] רבינו ירוחם נמידי י"ט ח"כ פג, ג].
 וכתב ר"ח ששון [מורה אמת, סוף] סימן קנ"ו דלס טעם שסבר שמוחר
 אין עושין אותו, ונאמן לומר ששעה בשוגג. ויש אומרין דהכל
 מייירי בשכיר יוס, אבל בקליטת דמים מותר, והביא ראיה לדבר,
 ועל כל זה לבי נוקפ"ע, עכ"ל. ועיין צימון רנ"ג משמע דאפילו קץ
 אסור כיון שעושה בשבת, עיין מה שכתבתי שם סוף ג' [ס"ק ט]

בשם הגהות מרדכי [שבת רמז טנג]. ונראה לי [ט"ז] דאפילו יחד לו מקום אסור, כיון שהסמורה של ישראל, ומיהו אס העכו"ס לקחה מבית
 ישראל קודם השבת, אע"פ שמפליג בשבת שרי: ז מוקצת הדין. דאלו צחולה ממנו הסולל כל הגוף או שיש בו סכנת אבר אפילו
 ישראל עושה שבות אחד מאן דאמר, כמו שכחוב סימן ט"ה סוף י"ז. ושבות שלא כדרכה אפילו צמולטער שרי, כמו שכחוב שם סוף
 ל"ג. ודע, שאין מדמין דבר לדבר בעניני השבחים, ואין לך כם להחיר אלא מה שאמרו חכמים, דלגבי מילה לא החירו שבות כמו
 שכחוב סימן ט"ה סוף ו', וגבי לוקח בית בארץ ישראל מותר [ט"ז] כמו שכחוב סימן ט"ו סוף [י"ד] [יא] י"ט, ע"כ דברי המגיד משנה
 ערך פ"ח פ"מ"א פ"מ"א

ריש פ"ה ג [אסור ליתן ג"ו]. כל אמירה לגוי שבת אפילו דבר שאינו של שבת, מוספות עבודה זרה דף מ"ג ע"ב ד"ה שאין, ואפילו דברכיך יש שבות דאמירה לגוי,
 מוספות ראש השנה פרק [ד'] [ג] [כ], כ ד"ה שאין, וצמקום מזה לא מור שבות, שם: בזה [י"ב] ד"ה זכור לו קנה לעצמך. ולמה לו סמס איהו דבר למכור וידע שימכור
 בשבת, אס קץ לו שכן מותר:

ביאור היר"א

ג [ט"ז] אסור ליתן לגוי מעות [מערב שבת
 לקנות לו בשבת] אבל יכול לומר לו קנה
 לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת:
 ד [ט"ז] מותר לתת לגוי [מעות] מערב שבת לקנות
 לו [ט"ז] ובלבד [ג] שלא יאמר לו קנה בשבת: הנה
 ד [ט"ז] וכן מותר ליתן לו בגדים למכור בלעד שלא יאמר לו למכרן
 בשבת [ט"ז] מי ששכר גוי להוליך [מ] סמורמו וכל הגוי ולקחה
 ה מבית ישראל בשבת אסור וכלאי ו [ט"ז] לעושה העושה:
 ז [ט"ז] דבר שאינו מלאכה מותר ישראל לומר לגוי
 לעשותו בשבת [ט"ז] והוא שיחיה שם ז מוקצת חולי [ט"ז] או

כמוכיר יוס השבת בפירוט. וצמקום שמזוי קלת גם בשאר ימים,
 אין איסור אלא אם כן מוכיר בפירוש יוס השבת. ונראה לי עוד,
 דאפילו בהנהו דממירין בית הלל עם השמש, כגון נותנין כלי לבוסם
 עכו"ס, יש איסור אס נותן לו הכלים סמוך לשבת ואומר לו ראה
 שאני לריך להס צמונאי שבת, דהוה ליה לאומר בפירוש שיכבסם
 בשבת. וכן לענין אס נתן לו מעות בערב שבת לקנות ואמר לו
 שילך לרכו צמונאי שבת, כן נראה לע"ד. ונראה לי עוד, צמה
 שהחירו אס לא זכר לו שיקנה בשבת, מכל מקום לא יהנה ישראל
 ממנו צאותו שבת, דעל כל פנים עשה בשביל ישראל, וזה דומה
 לעכו"ס שהלדין נר בשביל ישראל [סימן רפ"ה סוף ג]. ואפילו אס
 קיץ לו שכן על זה לא מהני, דמכל מקום עושה המלאכה בשביל
 ישראל. וכתב בסמ"ק [סימן רפ"ה עמוד ט"ז] כי היכי דאין משלחין אגרת
 ציד עכו"ס אס יודע שנוטאו בשבת אלא אס כן קיץ לו דמים, כן
 הוא צנומן לו מלבושים למכור. משמע דבלא קיץ יש איסור בכל
 גווני, כמו באגרת:

באר היטב
 (ד) מערב שבת. ואם יוס השוק בשבת ואינו צמונא לקנות אלא צו, אסור.
 והוא הדין כשיום השוק בשבת אסור ליתן לו דבר למכור, [מ"א ס"ק ג]. וכתב
 הט"ז [ס"ק ג] ונראה לי דכלל הני דממירין [בה"ט] [בית הלל עם השמש]
 כגון נותנים כלים לבוסם וכו', יש איסור אס נותן לו הכלים סמוך לשבת ואמר
 ליה ראה שאני לריך להס צמונאי שבת, דהוה ליה לאומר בפירוש שיכבסם
 בשבת. וכן לענין אס נתן לו מעות בערב שבת לקנות ואמר ליה שילך לרכו
 צמונאי שבת. ועיין לעיל סימן רנ"ג סוף ג'. ובספר חסידים כתב דל אל ידור
 אדם בעיר שיום השוק בשבת, כי אי אפשר שלא יחטא. ואם השוק אינו בשכונת
 השוק, דעל כל פנים עשה בשבת, מכל מקום לא יהנה ישראל ממנו צאותו
 ישראל קודם השבת, אע"פ שמפליג בשבת שרי, מ"א [ס"ק ו]: (ו) לענין. ואם עשה
 לומר טעם בשוגג, ר"ח ששון סימן קנ"ו, מ"א ס"ק ו]:

הכח"ה פ"ח פ"מ"א
 מוצאות מבית אהרן זיוון גאלת
 חכ"ה ירמ"ה

שכו א. שנת ל"ט [ע"פ]
ברייתא וכו' וכו' יורה
[ר"י] שם י"ח, ב' ר"ח שם
פ"ג סימן ו' רמב"ם שנת כ"ב
[ג]
ג. מיתא שם [ג. מ. א.]
וכעמ"ל:
ג. שם [ג. ו.] ד הפירות רש"י
שם קמ"ו, ב' ד"ה דלשם ה';
סמ"ג לח"ן סה עמוד ק"ח
קל"ח: ספר התרומה סימן רלב
ד"ה מעשה:]
ד. שם [ג. ו.] ב' ברייתא:
ה. שם מ' [ג. ו.]:
ה"ה. טור עמוד חסד;
ספר התרומה סימן רלג
ד"ה הלכה:
ה"ה. טור שם, וכו' שם
מכל שכן מחמת טעמיה:
ו. טור [עמוד חסד] שם
סמ"ג [שם עמוד ק"ח] וכן
כתב בספר התרומה
[ע"פ]:
ו. ב"י עמוד חסד ד"ה
וכעמ"ל:
ז. הר"ף צדק כ"ב
דשנת [פ. ג. ו.] רמב"ם
צדק כ"ב [משנה הלכה
ט] והר"ב המגיד שם ד"ה
[ואסור] שם הגאונים
[וכינו נכס וכן נבגלה
ספרים, הוצא במוספות שם
קמ"ו ד"ה רחוק]:
ח. ר"ן [שם ד"ה גמ' הרומן];
ש"ס סימן ד' [וכינו יונה
ורמב"ן] שם קמ"ו, א ד"ה
הא דמאן ואלו סוסקים
מגיד משנה שם שם רמב"ן
שם וכינו יונה ורש"י שם
ד"ה הרומן ע"פ; מוספות
שם ד"ה אף; רש"י שם פרק
כט סימן יב]:
ט. שנת ל"ח [ע"פ] משנה
וכפירוט המוספות שם
לט, א דבור ראשון שם
ר"י, והר"ן [שם י"ח, ב ד"ה
גמ']:
טו. ר"ן שם:
ט"ו. משנה שם למ, ב;
י. טור [עמוד חסד] לפירוט
המוספות שם לט, א דבור
[שם ד"ה וכינו, כ"כ סדף
שם לט, ב]:
כ. שם ב"י [עמוד חסד]
דבור ראשון]:
ל. שם [שנת מ' [ע"פ]
ברייתא]:
ל*. רמב"ם שנת כ"ב, ג.
ל** שנת שם:
מ. טור [עמוד חסד] וכן
כתבו שם הר"ף [פ"ג]
סימן ט' והמגיד [שם רמב"ן]
שם; ב"י ד"ה מ"מ [שם]
נבעת רש"י שם מ, ב ד"ה
ובגל, ומוספות שם ד"ה
מפני]:

שכו א. אסור פרוץ. גזירה שמה יצאו להסח בשנת: ב כ"ג
גופו. והוא הדין רוב גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]:
ג. או שאר איברים. כתב משאל בנימין [סוף] סימן ה', וכמדומה
לי שלא נהגו הנשים ללבוש לנגים בשנת ויום טוב, ואפשר משום
שאין יודעים לזהר בחלילה.
וצמקוס שאין מנהג יש להחיר, רק
שלא תרחץ בצגד, שלא תבא לידי
סחיטה, עכ"ל. וע"פ סימן (ס"א)
[שא"ל] סעיף מ"ח: ד אסור
ד המשיך. דהוי כמטמין בדבר
המוסיף הצל. ודוקא אם ממשיך
צנזון דרך סילון המוקף מכל ז',
אבל אם המשך מערב שנת לנגים
למחך חמין [שעתעברו יחד שרי
ולרש"י] שנת למ, ב ד"ה של וד"ה למחך;
לט, א ד"ה דלמ"ח] גם זה מיקרי
הטמנה. וע"פ סימן רנ"ג סעיף ד'
[ס"ק לט] וסימן ש"ח סעיף י"א:
ה כרוחץ כ"ג גופו. זה לשון
הרמב"ם [שנת כ"ב, ג] דסגיטרא ליה
לאין זה רחיצה גמורה, ולכן כתב
[שם הלכה ד] דמותר לטווח ידיו במים,
ולחמם נגד האש כמקום שאין היד
סוללת בו. וע"פ מה שכתבתי סעיף
ה' [ס"ק ו] וסעיף ו' [ס"ק ו]. ולכן
כתב הרב ב"י בסעיף ה' ויש
אומרים וכו': ו אצ"ל האש. אבל
כמקום שאין היד סוללת בו שרי,
כמו שכתב סימן ש"ח סעיף י"ד.
ולי נראה דסגיטרא ליה להרא"ש

שכו ב. אסור פרוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
יהוהמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

שכו א. אסור פרוץ. גזירה שמה יצאו להסח בשנת: ב כ"ג
גופו. והוא הדין רוב גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]:
ג. או שאר איברים. כתב משאל בנימין [סוף] סימן ה', וכמדומה
לי שלא נהגו הנשים ללבוש לנגים בשנת ויום טוב, ואפשר משום
שאין יודעים לזהר בחלילה.
וצמקוס שאין מנהג יש להחיר, רק
שלא תרחץ בצגד, שלא תבא לידי
סחיטה, עכ"ל. וע"פ סימן (ס"א)
[שא"ל] סעיף מ"ח: ד אסור
ד המשיך. דהוי כמטמין בדבר
המוסיף הצל. ודוקא אם ממשיך
צנזון דרך סילון המוקף מכל ז'
אבל אם המשך מערב שנת לנגים
למחך חמין [שעתעברו יחד שרי
ולרש"י] שנת למ, ב ד"ה של וד"ה למחך;
לט, א ד"ה דלמ"ח] גם זה מיקרי
הטמנה. וע"פ סימן רנ"ג סעיף ד'
[ס"ק לט] וסימן ש"ח סעיף י"א:
ה כרוחץ כ"ג גופו. זה לשון
הרמב"ם [שנת כ"ב, ג] דסגיטרא ליה
לאין זה רחיצה גמורה, ולכן כתב
[שם הלכה ד] דמותר לטווח ידיו במים,
ולחמם נגד האש כמקום שאין היד
סוללת בו. וע"פ מה שכתבתי סעיף
ה' [ס"ק ו] וסעיף ו' [ס"ק ו]. ולכן
כתב הרב ב"י בסעיף ה' ויש
אומרים וכו': ו אצ"ל האש. אבל
כמקום שאין היד סוללת בו שרי,
כמו שכתב סימן ש"ח סעיף י"ד.
ולי נראה דסגיטרא ליה להרא"ש

שכו ב. אסור פרוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
יהוהמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

ל

סיכום שכו

דיני רחיצה בשבת. וכו' ג סעיפים:

שכו א. או שאר איברים כו'. זה מובא בצרייתא פרק
כירה [שנת מ, א] חמין שהוחמו מערב שבת, למחר רוחץ
בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו אצל אחד. משמע דאצל אחד
צפני עצמו, איזה שיהיה מותר. ולא ידענא למה הוצרך ב"י [עמוד
חסד ד"ה והוא] ללמוד דבר זה מדברי
הרא"ש [מה הלכות מקוואות סימן ל]:

א [ג] אסור לרחוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
שהוחמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

שכו ב. אסור פרוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
שהוחמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

שכו ב. אסור פרוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
שהוחמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

שכו ב. אסור פרוץ ב כ"ג כל גופו [כנסת הגדולה הגב"ע ע"פ שם]
שהוחמו מערב שבת [ג] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [ג] ואפילו לשפוך
המים על גופו ולהשתטף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
[ג] ג [ג] א' או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ] אבל בחמי
טבריה מותר לרחוץ [ג] אפילו כל גופו יחד [ג] ואין צריך לומר בצוננין [ג] והא דרשרי
בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא [ג] דאתי לאיחלופי בחמי האור:
ב [ג] יש אומרים דהא דרשרי בחמי טבריה דוקא במקום מקורה אבל אם
המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לידי] [ג] זיעה ואסור [ג] יש אומרים
דמותר להזיע בחמי טבריה:
ג [ג] אמת המים שהיא חמה ד אסור [ג] להמשיך לתוכה [ג] אפילו מערב שבת סילון
[פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלן] של צנזון [ג] ופי הסילון יוצא
חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא [פירוש לגומא, ערוך ערך עקה] שבקרקע [ג] ואם המשיכו
אסורים [כ] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת כרחיצה ובשתייה כאלו הוחמו בשבת
[ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב [ג] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
כרחיצה ומותרים בשתייה [ג]:
ד [ג] לא ישתטף אדם בצונן [ג] כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיד מים
שעליו [ג] ונמצא ה כרוחץ [כ] [כל] [ג] גופו בחמין [ג] אבל מותר להשתטף בצונן
אחר שנתחמם אצל האש:
ה [ג] יש אומרים שצריך לזהר שלא לחמם ידיו ו אצל [ג] האש אחר נטילה אם לא
ינגבם תחלה יפה:

מהצית השקף

שכו (ס"ק ג) או כו'. כתב משאל בנימין כו' ואפשר משום שאין יודעים
לזהר ברחיצה כו'. וז"ל תשובת משאל בנימין, אפשר שאין כל אשה
יודעת לזהר ברחיצה כו'.

שכו (ס"ק ג) או כו'. כתב משאל בנימין כו' ואפשר משום שאין יודעים
לזהר ברחיצה כו'. וז"ל תשובת משאל בנימין, אפשר שאין כל אשה
יודעת לזהר ברחיצה כו'.

20

Zlatnik, E. G. hu
" בעזה"ת

ס פ ר

פ ר י א ל י ה ו

ח ל ק ש ר י ש י

ש א ל ו ת ו ת ש ו ב ו ת
ב ד ' ח ל ק י ש ו " ע

ו ד ב ר י א ג ד ה ו ד ר ו ש י מ

א ש ר ח נ נ י ד / י ת ב ר ד ש מ ו

א ל י ה ו ז ל א ט נ י ק

ח ב ר ב י ת ד ין צ ד ק ש ל ה ע ד ה ח ח ר ד י ת

ו ר ב ו מ ו " צ ב ש כ ו נ ת כ נ ס ת ו ה ס ב י ב ה

ב ע י ה " ק י ר ו ש ל י מ ת ו ב ב " א

ש נ ת ת ש ל " ב ל פ " ק

ד פ ו ס י . ע . א י ת א ת , מ ח נ נ ה י ה ו ד ה , ה א ש כ ו ל 5 , ט ל . 231340 , י ר ו ש ל י מ

סימן יט.

שאלה

נשאלתי מי שסופל ממהלת הטחורים וכזמן שצריך לפנות לגדולים מוכרה הוא לשבת במים חמין, ופלא זה קשה עליו היציאה וסופל כאבים נוראים, אם מותר הוא בתשעה באב לשבת במים חמין, וכן יש לדון אם ביום הכפורים הולה כזה מותר לשבת במים חמין.

תשובה

אמרין בפסחים (דף ג"ד ע"ב) מסייע לו לר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אסור לו לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב כדרך שאסור להושיט אצבעו ביום הכפורים, וכן פסק הב"י באו"ח (סימן תקנ"ד סעיף ז') וז"ל רחיצה אסורה בט' באב בין בחמין בין בצונן אפי' להושיט אצבעו במים אסור עכ"ל, ויש לברר אם לצורך רפואה מותר לרחוץ בתשעה באב וביום הכפורים, דהנה הב"י כתב שם (בס"ט) וז"ל אם היו ידיו מלוכלכות בטיט או בצואה מותר לרחוץ להעביר הלכלוך ולא יטול כל ידיו אלא לפי הצורך להעביר הלכלוך עכ"ל, וכתב המ"ב (ס"ק י"ט) וז"ל מותר לרחוץ וכו' דאינו אסור אלא רחיצה של תענוג וכו' עכ"ל ובאמת הב"י כתב בהל' יוהכ"פ (סי' תרי"ג ס"א) וז"ל אסור לרחוץ ביום הכפורים בין בחמין בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים אסור ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה או שנטף דם מחוטמו מותר לרחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג עכ"ל, (ובס"ד) כתב וז"ל מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנה פניו במים מותר הג"ה ונהגו בזה להחמיר ואפי' ברחיצת העיניים שהיא קצת רפואה נהגו להחמיר עכ"ל, וכתב המ"א (סק"ד) ד"ה קצת רפואה אבל משום רפואה גמורה מותר לרחוץ דלא גרע ממי שרגליו כהות וכ"מ בב"י בשם סמ"ק עיין ס"ט עכ"ל, והנה שם בס"ט מביא הרמ"א החולה רוחץ כדרכו אע"פ שאינו מסוכן (רמב"ם), ובאמת גם הב"י כתב בס"י תרי"ד ס"א וז"ל אסור לסוך אפילו מקצת גופו ואפי' אינו אלא להעביר הזוהמא אבל אם הוא חולה אפי' אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו מותר עכ"ל, ויש לעיין אם הב"י מתיר רק לענין סיכה, אבל רחיצה אינו מתיר בחולה, והרמ"א הוסיף דאף רחיצה מותר להולה שאין בו סכנה, אבל זה אינו משום דגם הב"י בטור (סי' תרי"ג) הביא את דברי הרמב"ם שכתב דחולה שאין בו סכנה מותר לרחוץ כדרכו, ויש להבין למה השמיט את זה בשו"ע.

אבל בכל אופן רואין דכולם מתירים לחולה שאין בו סכנה לרחוץ כדרכו, ולכן נראה דגם בנידון דידן לא גרע מחולה שאין בו סכנה אחרי דיש לו כאבים גדולים טרם שיוכל לפנות, ולכן התרתי לו לשבת במים חמין כדרכו תמיד; וגם נראה דביום הכפורים נמי הדין כן דאם יש לו כאבים גדולים מותר לשבת במים חמין.

סימן כ.

שאלה

אשה אחת הדליקה ביו"ט ראשון של ר"ה נרות ליו"ט במנורה ונמסו כל הנרות ומילאו את הנקבים של פי הנרות וסתמו אותם וא"א עוד להפנים בהם נרות, אם מותר לנקותם בליל שני של ר"ה בכדי להדליק בהם לכבוד יו"ט.

תשובה

באו"ח (סימן תק"ז סעיף ד') תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ולצלות בו בלא גריפה ולא יתחרך הפת או הצלי אסור לגרפו מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך וכו' ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקין הפת סביבם וכו' אבל תנורים שלנו כיון שא"א לאפות בהם ללא גריפה מותר לגרפו מהאפר ואע"פ שהוא מכבה א"א בלא כן וכו' עכ"ל.

ונראה דגם בנידון דידן אם אפשר להשיג מנורה אחרת להדליק בה בודאי אסור לנקות את פי הנרות דהוי טלטול מוקצה, וגם אם אפשר להעמיד את הנרות על חתיכת פח בלי שיצטרכו לדבקן כי לדבק הוי איסור גמור, ואז אין להתיר לנקות את פי הנרות, אבל אם אין לו מנורה אחרת וגם אין לו חתיכת פח להעמיד עליו את הנרות, אז מותר לנקות את פי הנרות לכבוד יו"ט, להדליק בהם נרות של יו"ט וכמו דפסקינן לענין התנור אבל צריך לעשות את זה בליל שני של ר"ה ולא מבעוד יום כי זה הוי הכנה ליום השני, ואף דפסקינן דקדושה אחת היא אעפ"כ אין לעשות שום דבר מיו"ט אחד לחבירו, וכן ראיתי בלוח ארץ ישראל היוצא כל שנה משיבת עץ חיים שמביא שם כן להלכה למעשה דאם אין לו פמוט אחר מותר לו לנקות את הפמוט כדי להעמיד שם את הנרות.

נשאלתי א
והעמיד או
כן כשהלך
א

אמרינן בזבח
הנ
ונמשיך ונקריב
קבוע כמחצה
פריש, אמר רב:
רבא משום קב
אחד תרנגול א
מן הקבוע שא
דאינו רק מנה
יכול הוא לבד
יש עצה אחרת
כפרה את אלו
דיש ברירה דו
מנהג, וישאירו

נשאלתי
זמן התפ
לעמ

ביו"ד (סי)
בהם